

ჩვენი სოფელი

გაჩვენოს დახვინა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

აპრილი/2021

N10/61

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ დედამიწის საათი 2021 აღნიშნა
- 4 აპრილს საქართველოში გეოლოგიის პროფესიული დღე აღინიშნება
- 2019 წლიდან დღემდე, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ, CITES კონვენციით დაცული სახეობის ცოცხალი ან არაცოცხალი ინდივიდით, ნაწილით ან დერივატით უკანონო ვაჭრობის 34 ფაქტი გამოვლინდა
- ეროვნული სატყეო სააგენტო სატყეო საქმის სპეციალისტების დასაქმებას აგრძელებს. მეტყევე-ტექსატორების გადამზადების მესამე ეტაპი ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდისა (WWF) და ორგანიზაცია „Zavita“ მხარდაჭერით ხორციელდება.

დასუღი ტერიტორიები 83 12-13

- ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი
- ვაშლივანის ეროვნული პარკი
- ალგეთის ეროვნული პარკი
- ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები
- კოლხეთის ეროვნული პარკი

ქართული ღვინო 83 14

ვენახების კადასტრის პროგრამის ფარგლებში, კახეთის ხუთ მუნიციპალიტეტში ვენახების რეგისტრაცია და საკადასტრო ინფორმაციის განახლება დაიწყო

ვაზის ჯიშები 83 15

კახეთი; შიდა ქართლი; დავისი; ბასთავაპოლის თეთრა

ვაზის დახვინები 83 16

- ვაზის „ესკა“
- ვაზის - უტიპა

გილოცეთ აღდგომის ბრწყინვალე დღესასწაულს!

ახალი ამბები

83 2-5

- აგროდაზღვევის განვითარების სტრატეგია შეჯერებული პოზიციებით დამტკიცდება
- უნგრეთის რესპუბლიკის სასტიპენდიო პროგრამა „STIPENDIUM HUNGARICUM“ აგრარული პროფესიების დაუფლების შესაძლებლობას იძლევა
- ლევან დავითაშვილმა ევროპის ტყის რიგით მე-8 ონლაინ მინისტრიალში მიიღო მონაწილეობა
- თითქმის 11 ათას ჰექტარამდე მიწა დამატებით ჩაერთვება აქტიურ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში
- პროექტ „შელავათიანი აგროკრედიტი“ ახალი მიზნობრიობა, ენერგოეფექტური სანარმოების დაფინანსება დაემატა
- ლევან დავითაშვილმა სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის ეზოს გამწვანების აქციაში მიიღო მონაწილეობა
- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ბიომრავალფეროვნებისა და ტყის საკითხებზე პარტნიორ ორგანიზაციებთან ონლაინ შეხვედრა გაიმართა
- რთველის ორგანიზებულად ჩატარების უზრუნველსაყოფად, სამინისტრომ მუშაობა დაიწყო

• ნინო თანდილაშვილმა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) მცირე გრანტების პროგრამის ეროვნული სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომაში მიიღო მონაწილეობა

• შვეიცარიის მხარდაჭერით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებით ახალი პროგრამა დაიწყება

• ევროკავშირი საქართველოში გარემოს დაცვის მიმართულებით ახალ პროგრამას განახორციელებს

• გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში USAID - ის წარმომადგენლებთან თხილის სექტორის განვითარების მხარდაჭერის საკითხები განიხილეს

• მომავალ წლებში, უფრო მეტი მაღალი ხარისხის, მაღალი ღირებულებების თევზის და აკვაკულტურის სხვა პროდუქტის წარმოებას შევძლებთ

• ბანარა-ბაბანურის დაცული ტერიტორიის უფროს რეინჯერს, გიორგი აბრამიშვილს ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირმა (IUCN) და დაცული ტერიტორიების მსოფლიო კომისიამ „საერთაშორისო რეინჯერთა ჯილდო“ გადასცა.

- სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილი სანარმო 12 სახეობის გაყინული ხილს აწარმოებს
- ქ. დოჰაში, საერთაშორისო გამოფენაზე, 15 ქართული კომპანიის პროდუქცია იყო წარმოდგენილი

წარმატების ისტორიები

83 6

საგარეჯოს მუნიციპალიტეტში სახელმწიფოს ხელშეწყობით ახალი სამაცივრო მეურნეობა გაიხსნა

სახელმწიფოს ხელშეწყობით, ქვემო ქართლში, თანამედროვე სტანდარტების მესაქონლეობის ფერმა აშენდა

მეფეტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი დამანისიდან

ველური ბუნების სააგენტომ, ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, 60 ფრთა კოლხური ხოხობი გაუშვა, ხოლო მდინარე ფოლადაური ხრამის აუზის პოპულაციის კალმახით დაათევბიანა

საქართველოს მედიორაცია 83 7

შიდა ქართლში სარწყავ სისტემებზე სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა

სალთვისის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია მიმდინარეობს

ქვემო ალაზნის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის მოწესრიგების სამუშაოები მიმდინარეობს

გაჩვენოს დახვინა

83 8-11

- გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის კანონის აღსრულების ხელშეწყობის მიზნით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) შორის თანამშრომლობის მემორანდუმი გაფორმდა

აგროდაზღვევის განვითარების სტრატეგია შეჯერებული კოვიდით დაბრუნდება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა კერძო სადაზღვევო კომპანიების, დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურისა და სადაზღვევო ასოციაციის წარმომადგენლებთან გამართულ სამუშაო შეხვედრაზე აგროდაზღვევის განვითარების სტრატეგიის პროექტი განიხილა.

როგორც ლევან დავითაშვილმა აღნიშნა, აგროდაზღვევა არის დაცვის ინსტრუმენტი, რომელიც ფერმერებისთვის საქმიანობას პროგნოზირებადს ხდის. წლებია ეს პროგრამა წარმატებით მიმდინარეობს და მისი დახვეწა მუდმივად ხდება.

„სამინისტრომ, ჩვენი შესაბამისი სტრუქტურების ჩართულობით, აგროდაზღვევის განვითარების სტრატეგია მოამზადა. დოკუმენტს უკვე შეჯერებული პოზიციებით დავამტკიცებთ. ჩვენი ამოცანაა, რომ პენეტრაცია, დაზღვევის სისტემაში გაიზარდოს და მასში საქართველოს ყველა რეგიონი და ფერმერთა დიდი ნაწილი ჩაერთოს“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა.

საქართველოს დაზღვევის სახელმწიფო

ზედამხედველობის სამსახურის უფროსის, დავით ონოფრიშვილის განცხადებით, საერთაშორისო გამოცდილება და საქართველოში არსებული აგროდაზღვევის შვიდწლიანი პრაქტიკა გვიჩვენებს, თუ რა არის საჭირო იმისათვის, რომ კონკურენცია სადაზღვევო ბაზარზე იყოს ჯანსაღი.

„სტრატეგიული დოკუმენტის შექმნა მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ მთავრობამ, ბიზნესმა, ფერმერმა იცოდნენ ის ძირითადი მიმართულებები და აქცენტები, თუ როგორ უნდა განვითარდეს სოფლის მეურნეობა და, შესაბამისად, აგროდაზღვევა“, - განაცხადა სადაზღვევო ასოციაციის ხელმძღვანელმა, დევი ხეჩინაშვილმა.

აგროდაზღვევის სტრატეგიის პროექტის ძირითადი მიმართულებები მოიცავს დაზღვეული სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ფართობის ზრდას, რისკების მართვის თანამედროვე მექანიზმების გამოყენებას და ზარალის შეფასების ახალი სისტემის შემუშავებას.

სახელმწიფო აგროდაზღვევა 2014 წლიდან მოქმედებს. პროგრამა შესაძლებლობას აძლევს ფერმერებს კლიმატური რისკებისგან დაიცვან საკუთარი მოსავალი. აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში, 2014 წლიდან 2020 წლამდე პერიოდში, გაცემულია 115 ათასზე მეტი პოლისი, დაზღვეულია 100 ათას ჰექტარზე მეტი მიწის ფართობი, სულ სადაზღვევო პრემიამ შეადგინა 69.7 მლნ. ლარი, საიდანაც სააგენტოს თანადაფინანსება 48 მლნ. ლარია.

უნგრეთის რესპუბლიკის სასტიპენდიო პროგრამა „STIPENDIUM HUNGARICUM“ აგროსული პროფესიების დაუფლების შესაძლებლობას იძლევა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა და უნგრეთის რესპუბლიკის საგანგებო და სრულუფლებიანმა ელჩმა, ვიქტორია ჰორვატმა სასტიპენდიო პროგრამის „STIPENDIUM HUNGARICUM“ მნიშვნელობაზე ისაუბრეს.

უნგრეთის რესპუბლიკის სასტიპენდიო პროგრამა „STIPENDIUM HUNGARICUM“ მსურველებს, უნგრეთის წამყვან უნივერსიტეტებში სოფლის მეურნეობის მიმართულებით სხვადასხვა პროფესიის დაუფლების შესაძლებლობას აძლევს.

პროგრამის „STIPENDIUM HUNGARICUM“ დაინტერესებულ პირებს შეუძლიათ ისწავლონ შესაბამის საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამებზე.

აღსანიშნავია, რომ სასტიპენდიო პროგრამა, უნგრეთის საგანმანათლებლო სივრცის ინტერნაციონალიზაციის მიზნით, უნგრეთის მთავრობის მიერ 2013 წელს შემუშავდა. პროგრამით, ყოველწლიურად, მსოფლიოს 70 ქვეყანაში 5000 საერთაშორისო სტუდენტი სარგებლობს.

მეტი ინფორმაციისთვის ეწვიეთ ბმულს <https://stipendiumhungaricum.hu/>

ლევან დავითაშვილმა ევროპის ტყის რიგით მე-8 ონლაინ მინისტერიალში მიიღო მონაწილეობა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა ევროპის ტყის რიგით მე-8 ონლაინ მინისტერიალში მიიღო მონაწილეობა მისასალმებელ სიტყვაში, მინისტრმა ტყის მდგრადი განვითარების მნიშვნელობაზე და სექტორის განვითარების კუთხით ქვეყანაში განხორციელებულ საკანონმდებლო სიახლეებზე ისაუბრა.

ლევან დავითაშვილმა ყურადღება ქვეყანაში ტყის სექტორის რეფორმირების პროცესზე, ტყის ეროვნული ინვენტარიზაციის მნიშვნელობასა და ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობის საკითხზე გაამახვილა.

„მადლობას ვუხდით პარტნიორ და დონორ ორგანიზაციებს ტყის სექტორის რეფორმირების პროცესში აქტიური თანამშრომლობისა და მხარდაჭერისთვის. გარემოს დაცვა სახელმწიფო პრიორიტეტია. მოგეხსენებათ, კლიმატის ცვლილება მსოფლიო გამოწვევას წარმოადგენს, რაც პირდაპირ კავშირშია

ტყის მდგრად განვითარებასთან. ჩვენ აქტიურად ვმუშაობთ იმისათვის, რომ კლიმატის ცვლილების შერბილებაში ეფექტიანი წვლილი შევიტანოთ და ტყის მდგრადი განვითარებით დავიცვათ ქვეყნის მწვანე საფარი და გარემო“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ევროპის ტყის ონლაინ მინისტერიალს სლოვაკეთის დედაქალაქი ბრატისლავა მასპინძლობდა.

მინისტერიალის ფარგლებში, ლევან დავითაშვილმა, კოლეგებთან ერთად, ხელი მოაწერა ბრატისლავას მინისტერიალის რეზოლუციას და ბრატისლავას მინისტერიალის დეკლარაციას.

მნიშვნელოვანია, რომ თითქმის 11 ათას ჰექტარზე მიწა დაბრუნდა ჩაერთვება აქტიურ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში

„დარწმუნებული ვარ, მიწის საკუთრებაში გამართივებულად გადასვლა ფერმერებისთვის და ინვესტორებისთვის სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობას კიდევ უფრო გააქტიურებს. როცა მიწა საკუთრებაშია, უფრო თამამად ხდება მისი გამოყენება, როგორც უზრუნველყოფის საშუალება საფინანსო ინსტიტუტებისთვის, ბანკებთან ურთიერთობისთვის, სახელმწიფო პროგრამებში ჩასართავად.

ცვლილება სტიმულია ინტენსიური თანამედროვე მეურნეობების განვითარებისთვის. 11 ათას ჰექტარამდე მიწა დამატებით ჩაერთვება აქტიურ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში. ჩვენი პოლიტიკა უკავშირდება არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების ინტენსიურად გამოყენებას და სახელმწიფო

მფლობელობაში არსებული მიწების პრივატიზების პროცესის დაჩქარებას და გააქტიურებას.

მთავარი აქტივი, რაც არის სასოფლო-სამეურნეო მიწა, უნდა იყოს კერძო მფლობელობაში, იმისთვის, რომ ჩვენი პოლიტიკა უფრო სწრაფად განვახორციელოთ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ მომზადებული ცვლილებების მიხედვით, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რესურსზე ხელმისაწვდომობის პროგრამა ფართოვდება. თუ აქამდე გამოსყიდვის უფლება დაშვებული იყო მხოლოდ იჯარით გაცემულ, „სახნავი“ კატეგორიის მიწებზე, ამას ემატება „სათიბი“ კატეგორიაც.

პროექტს „შელავათიანი აგროკრედიტი“ ახალი მიზნობრიობა, ენერგოეფექტური სანარმოების დაფინანსება დაემატა

პროექტს „შელავათიანი აგროკრედიტი“ ახალი მიზნობრიობა, ენერგოეფექტური სანარმოების დაფინანსება დაემატა, რომელიც ენერგოეფექტური ღუმელების და ენერგოეფექტური ღუმელების სანავის მწარმოებელი სანარმოების დაფინანსებას მოიცავს. აღნიშნული ცვლილება მთავრობის სხდომაზე მიიღეს.

პროექტში „შელავათიანი აგროკრედიტი“ ახალი მიზნობრიობის დამატება ხელს შეუწყობს ქვეყანაში მყარ სანავაზე/ბიომასაზე (ხე-ტყის ნარჩენი, მშრალი შუშა, ნამჯა და სხვა სანავად გამოსაყენებელი სასოფლო სამეურნეო ნარჩენები) მომუშავე ენერგოეფექტური ღუმელების წარმოების განვითარებას და ალტერნატიული და განახლებადი მყარი სანავა საშუალებების (პელეტი, ბრიკეტი, შუშა, ხე-ტყის ნარჩენი, ნამჯა და სასოფლო სამეურნეო სხვა ნარჩენები) მწარმოებელი სანარმოების შექმნას.

„სასურსათო და ენერგო ეფექტური მრეწველობის დაფინანსების“ ქვეკომპონენტის ფარგლებში, დაფინანსდება როგორც სე-

სხები, ასევე ლიზინგი.

ხე-ტყის დამამზადებელი ტექნიკის შესყიდვის მიზნით, საწყის ეტაპზე, საფინანსო ინსტიტუტების მიერ, სესხები გაიცემა 2021 წლის პირველი მაისიდან, იმ იურიდიულ პირებზე და ინდემნარმეებზე, რომლებიც რეგისტრირებული იქნებიან, ახმეტის, დედოფლისწყაროს, ყვარელის, თელავის, თიანეთის, ჩოხატაურის, ლანჩხუთის და ოზურგეთის მუნიციპალიტეტებში.

„შელავათიანი აგროკრედიტის“ პროექტში განხორციელებული მნიშვნელოვანი ცვლილება ტყის სექტორის რეფორმას უკავშირდება. ტყის სექტორის რეფორმის პროექტს გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ) საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან ერთად ახორციელებს. პროექტის ფარგლებში, სოფლის განვითარების სააგენტო „ენერგოეფექტურობის ხელშეწყობის პროგრამას“ განახორციელებს.

ლევან დავითაშვილმა სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის ეზოს გამწვანების აქციაში მიიღო მონაწილეობა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის ეზოს გამწვანების აქციაში მიიღო მონაწილეობა. გამწვანების აქცია საქართველოს საპატრიარქოს ფონდის „გამწვანე საქართველო“ ინიციატივით გაიმართა. მინისტრის განცხადებით, განსაკუთრებული პატივი და პასუხისმგებლობაა ისტორიული ტაძრის ეზოს გამწვანების აქციაში მონაწილეობა. ლევან დავითაშვილმა ყველა ჩართულ მხარეს მადლობა გადაუხადა აღნიშნული პროექტის დაგეგმვისა და განხორციელებისთვის.

აქციის ფარგლებში, ლევან დავითაშვილმა, მინისტრის მოადგილემ ნინო თანდილაშვილმა და აქციის სხვა მონაწილეებმა ტაძრის ეზოში აბელიას და კონახურის ნერგები დარგეს. პროექტის ფარგლებში, ტაძრის ეზოში, ჯამურად, 30 სახეობის 700 ძირი დეკორატიული მცენარე დაირგვება. სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის ეზოს გამწვანების პროექტის შემუშავებაში გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი უწყების წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ბიომრავალფეროვნებისა და ტყის საკითხებზე პარტნიორ ორგანიზაციებთან ონლაინ შეხვედრა გაიმართა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, იური ნოზაძემ ბიომრავალფეროვნებისა და ტყის საკითხებზე პარტნიორ ორგანიზაციებთან ონლაინ შეხვედრა მისასაღებელი სიტყვით გახსნა.

მნიშვნელობა ენიჭება. ვფიქრობ, აღნიშნულ საკითხებზე ერთიანი ძალისხმევით შევძლებთ სამაგალითო თანამშრომლობას“, - განაცხადა იური ნოზაძემ.

შეხვედრაზე საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის თავმჯდომარემ, მაია ბითაძემ ქვეყანაში ენერგოეფექტურობის ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის და ველური ბუნების სწორი მართვის მნიშვნელობის საკითხებზე ისაუბრა და ყურადღება მუნიციპალიტეტებში მწვანე ნარგავთა სწორი მართვის, მდგრადი ურბანული დაგეგმვისა და ქალაქების ურბანული ბიომრავალფეროვნების მიმართულებით შესამუშავებელი ერთიანი სტანდარტის მნიშვნელობაზე გაამახვილა.

საქართველოში გავრცელებული განვითარების პროგრამის მუდმივი წარმომადგენლის, ლუიზა ვინტონის განცხადებით, თვალსაჩინოა ქვეყანაში გარემოსდაცვითი და კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის განვითარების ტენდენციები. ლუიზა ვინტონიმ სამომავლო თანამშრომლობის სურვილი გამოთქვა.

შეხვედრაზე, სამომავლო თანამშრომლობის და ფინანსური მხარდაჭერის მოპოვების მიზნით, სამინისტროს შესაბამისი უწყებების წარმომადგენლებმა 10 საპროექტო კონცეფცია წარმოადგინეს. აღნიშნული საპროექტო წინადადებები დაკული ტერიტორიების, საჯარო სექტორში ენერგოეფექტური ინფრასტრუქტურის, სატყეო სექტორის, ეკოტურიზმის და სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების საკითხებს ეხებოდა.

რთველის ორგანიზებად ჩატარების უზრუნველსაყოფად, სამინისტრომ მუშაობა დაიწყო

ქართული ღვინის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით, რთველი 2021-ის ფარგლებში, ყურძნის ხარისხსა და ადგილწარმოშობის ჯიშების სპეციფიკაციებით განსაზღვრულ მოსავლიანობის ლიმიტზე კონტროლი გამკაცრდება. ამასთან ერთად, დაგეგმილია რთველის ჩატარება ვენახების კადასტრის პროგრამის მონაცემების საფუძველზე და ყურძნის ჩაბარების დროს არსებული რიგების მართვის ელექტრონული პროგრამის დანერგვა.

აღნიშნული საკითხები გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ოთარ შამუგამ რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის სამხარეო ადმინისტრაციის ხელმძღვანელებთან და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების მერებთან ამბროლაურში გამართულ შეხვედრაზე განიხილა.

მინისტრის მოადგილის განცხადებით, შემოდგომაზე ყურძნის მოსავლის დაბინავების პროცესის ორგანიზებად და შეუფერხებლად წარმართვის უზრუნველსაყოფად, რთველისთვის მზადება უკვე დაწყებულია.

„გასულ წელს, რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონში რეკორდული რაოდენობის ყურძნის მოსავალი დაბინავდა; შესაბამისად, მნიშვნელოვნად გაიზარდა მევენახეების შემოსავალიც. თუმცა, იყო პანდემიით განპირობებული გამოწვევებიც, რასაც ერთობლივად უნდა გავუმკლავდეთ და 2021 წლის რთველიც წარმატებულად დასრულდეს. ძალიან მნიშვნელოვანია, ქართული ღვინის ხარისხის გაუმჯობესების მიმართულებით დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია დროულად იყოს მიტანილი მევენახე ფერმერებამდე. ამ მიმართულებით აქტიურად მუშაობენ სამინისტროს საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები, რომლებიც, ღვინის ეროვნული სააგენტოს წარმომადგენლებთან ერთად, მაისის თვიდან დაიწყებენ შეხვედრებს რეგიონის ყვე-

ლა სოფელში. მსგავსი შეხვედრები უკვე ჩატარდა კახეთის რეგიონში“, - განაცხადა ოთარ შამუგამ.

აღსანიშნავია, რომ მიმდინარე წელს, იგეგმება ვენახების კადასტრის პროგრამის დასრულება კახეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონებში, რაც მნიშვნელოვანია მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარების და ხარისხიანი ღვინის წარმოების ხელშეწყობისთვის. რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონში ვენახების საკადასტრო სამუშაოები 2014 წელს ჩატარდა. ვინაიდან მას შემდეგ რეგიონში მნიშვნელოვნად გაიზარდა ვენახების ფართობები, მიმდინარე წელს მონაცემების განახლების მიზნით განხორციელდება „ტვიშისა“ და „ხვანჭკარის“ მიკროზონების აეროგადაღებები.

როგორც რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულმა, პაპუნა მარგველიძემ აღნიშნა, დაგეგმილი სიახლეები არის დროული და განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონის მოსახლეობისთვის, რომელთა ეკონომიკური შემოსავლები პირდაპირ არის დამოკიდებული მევენახეობა-მეღვინეობის დარგთან.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის, ლევან მეხუზელას განცხადებით, ჩასაბარებელი ყურძნის შაქრიანობა, რომელიც შესაბამისი ნორმატიული დოკუმენტაციითაა დადგენილი, განსაზღვრავს ყურძნის ხარისხს, რაც შემდგომ მის საბაზრო ღირებულებაზეც აისახება.

სოფლის განვითარების სააგენტოს რეგონებთან ურთიერთობის დეპარტამენტის უფროსმა, ლაშა შალამბერიძემ შეხვედრაზე იმ აქტივობებზე ისაუბრა, რომელთა ფარგლებშიც, ფერმერები ამომწურავ ინფორმაციას მიიღებენ სამინისტროს მიერ დაგეგმილ და მიმდინარე პროექტებზე, მათ შორის, რთველის დროს რიგების მართვის ელექტრონული პროგრამაზე.

ნინო თანდილაშვილმა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) მცირე გრანტების პროგრამის ეროვნული სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომაში მიიღო მონაწილეობა

ქო საზოგადოებას, მთავრობასა და კერძო სექტორს შორის დიალოგს გარემოსდაცვითი მმართველობის გასაუმჯობესებლად; ასევე, პრაქტიკული გარემოსდაცვითი ცოდნის მიღების ხელმისაწვდომობას და ქალების აქტიურ ჩართვას გარემოსდაცვით საქმიანობაში.

GEF-ის მცირე გრანტების პროგრამას გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP) და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ერთობლივად ახორციელებენ.

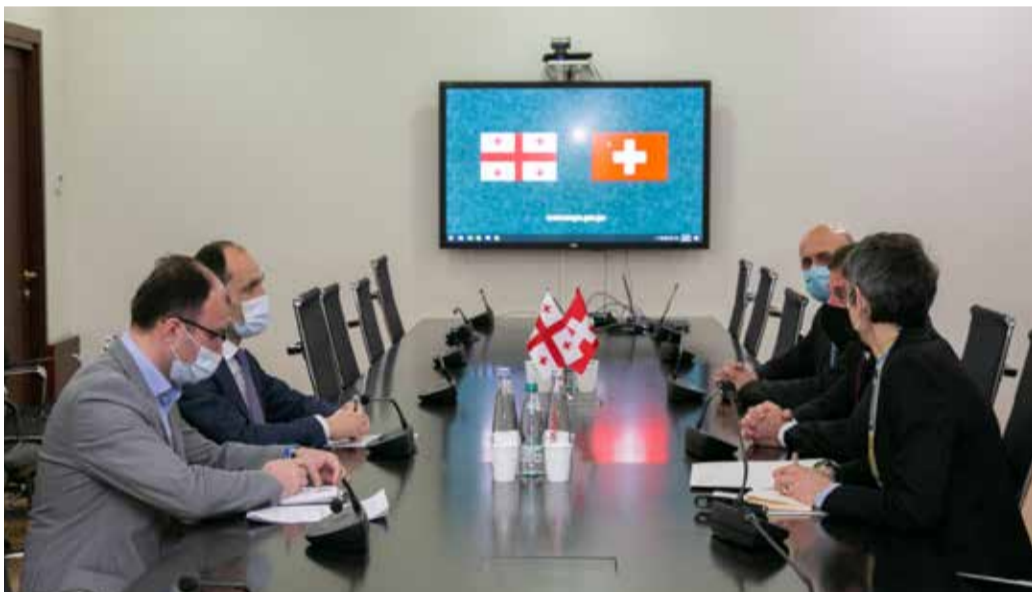
ამ ეტაპისთვის, 72 მცირე საპროექტო განაცხადია წარმოდგენილი. განხილვების შემდეგ, საბჭო გამოავლენს საბოლოო გამარჯვებულ პროექტებს. საგრანტო თანხა, ამ ეტაპზე, 250,000 აშშ დოლარს შეადგენს.

GEF-ის მცირე გრანტების პროგრამა საქართველოში 2012 წლიდან ხორციელდება. ამ ხნის განმავლობაში, 70-ზე მეტი წარმატებული ადგილობრივი პროექტი შესრულდა, ხოლო გაცემული გრანტების ოდენობამ 1.9 მილიონ აშშ დოლარს გადააჭარბა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, ნინო თანდილაშვილმა გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდის (GEF) მცირე გრანტების პროგრამის ეროვნული სამეთვალყურეო საბჭოს სხდომაში მიიღო მონაწილეობა.

სხდომაზე არასამთავრობო და სათემო ორგანიზაციების მიერ წარდგენილი მცირე საპროექტო იდეები განიხილეს, რომელთა მიზანი თემზე დაფუძნებული ინოვაციური, ინკლუზიური და რეპლიკაციური ინიციატივების მხარდაჭერაა.

ინიციატივები ხელს შეუწყობს სამოქალა-

შვეიცარიის მხარდაჭერით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მიმართული ახალი პროგრამა დაიწყება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი შვეიცარიის საგანგებო და სრულფუნქციონირებელი ელჩის საქართველოში, პატრიკ ფრანცენს შეხვდა.

მინისტრმა ორ ქვეყანას შორის მრავალწლიანი წარმატებული თანამშრომლობის მნიშვნელობაზე ისაუბრა. მხარეებმა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და შვეიცარიის თანამშრომლობის ოფისს შორის სამომავლო თანამშრომლობის საკითხები განიხილეს.

პატრიკ ფრანცენმა შვეიცარიის რეგიონული თანამშრომლობის ახალი პროგრამის შესახებ ისაუბრა, რომელიც შვეიცარიის მთავრობის მიერ 2021 წლის ივლისში დამტკიცდება. პროგრამის განხორციელება 2022-2025 წლებშია დაგეგმილი და მისი წლიური ბიუჯეტი 10 მილიონ აშშ დოლარს შეადგენს.

ახალი პროგრამა ითვალისწინებს სოფლად ინკლუზიური და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობას, საერთაშორისო სასწავლო პროგრამებს ფერმერებისთვის, მეცხოველეობის სექტორის განვითარების მხარდაჭერას, ბიონარმობების განვითარებას გარემოსდაცვითი მიმართულებით, ყურადღება გამახვილდება სატყეო სექტორის რეფორმის მხარდაჭერაზე, ასევე თანამშრომლობაზე კლიმატის ცვლილების კუთხით. შეხვედრას შვეიცარიის თანამშრომლობის ოფისის სამხრეთ კავკასიის რეგიონალური დირექტორი დანიელ მეული, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საერთაშორისო ურთიერთობების და ევროინტეგრაციის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი ლამა ინაური და შვეიცარიის თანამშრომლობის ოფისის სამხრეთ კავკასიის ეკონომიკური განვითარების პროგრამის ხელმძღვანელი ბეჟა თაგაური ესწრებოდნენ.

ევროკავშირი საქართველოში გარემოს დაცვის მიმართულებით ახალ პროგრამას განახორციელებს

პროგრამა დაფარავს ისეთ მიმართულებებს, როგორცაა: წყლის რესურსების მართვა, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესება, ნარჩენების მართვა, ინდუსტრიული ემისიების შემცირება, დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება, „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ კანონმდებლობის და კლიმატის ცვლილების კუთხის ეროვნული წვლილის დოკუმენტით გათვალისწინებული კონკრეტული აქტივობების მხარდაჭერა.

როგორც შეხვედრაზე აღინიშნა, მიმდინარე წელს, ევროკავშირის მხარდაჭერით, საქართველოში დაიწყება 2,5 მლნ ევრომდე ღირებულების ტექნიკური დახმარების ორი პროექტიც.

შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების ხელმძღვანელები ესწრებოდნენ.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის ატაშეს, ალექსანდრე დარასს შეხვდა.

შეხვედრაზე მხარეებმა ევროკავშირის ახალი, მასშტაბური პროგრამის დეტალები განიხილეს. პროგრამა, რომელიც 2022-2027 წლებში განხორციელდება, გარემოს დაცვის მიმართულებით 20 მლნ ევრომდე ოდენობის მხარდაჭერას ითვალისწინებს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში USAID - ის წარმომადგენლებთან თხილის სექტორის განვითარების მხარდაჭერის საკითხები განიხილეს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე გიორგი ხანიშვილი ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) ეკონომიკური განვითარების ოფისის დირექტორს მარიკა ოლსონს და პროგრამის კერძო სექტორის განვითარების უფროს მრჩეველს, დავით წიკლაურს შეხვდა.

შეხვედრაზე მხარეებმა ქვეყანაში თხილის სექტორის განვითარების მხარდაჭერის საკითხები და სამომავლო თანამშრომლობის პერსპექტივები განიხილეს. გიორგი ხანიშვილმა მადლობა გადაუხადა სააგენტოს წარმომადგენლებს წლების განმავლობაში მჭიდრო თანამშრომლობისთვის. როგორც მინისტრის პირველმა მოადგილემ განაცხადა, აგრ-

ული დარგების განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია ასოციაციების გაძლიერება და ამ მიზნით, სააგენტოს წარმომადგენლებს მხარდაჭერის წინადადებით მიმართა.

მარიკა ოლსონის განცხადებით, ქვეყანაში თხილის სექტორის განვითარების ტენდენციები თვალსაჩინო მაგალითია, სხვა კულტურების ასოციაციების განვითარებისთვის და აღნიშნული მიმართულებით სამომავლო თანამშრომლობის სურვილი გამოთქვა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში გამართულ შეხვედრას მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი, სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსი ზურაბ ჩეკურაშვილი და შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

მოავალ წლებში, უფრო მეტი მაღალი ხარისხის, მაღალი ღირებულების თევზის და აკვაკულტურის სხვა პროდუქტის წარმოებას შევძლებთ

როგორც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა პარლამენტში სიტყვით გამოსვლის დროს აღნიშნა, რომ 2020 წელს, მიღებულია აკვაკულტურის კანონი, საქართველოს წინა მოწვევის პარლამენტთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

„აკვაკულტურის სფეროს მარეგულირებელი კანონმდებლობის შექმნა არის ის აუცილებელი წინაპირობა, რომ ჩვენ განვავითაროთ ქვეყანაში თევზის წარმოება, თევზის მეურნეობები. დიდი პროგრესი გვაქვს შავ ზღვაზე თევზის ქერასთან დაკავშირებით და აქ იქმნება ახალი ინფრასტრუქტურა, ხდება გადამამუშავება, მაგრამ ეს არის მხოლოდ ერთი საფეხური, ერთი რგოლი იმ ჯაჭვში, რომელიც, ქვეყანაში, ზოგადად, აკვაკულტურის, მარიკულტურის პროდუქტების განვითარებას ითვალისწინებს.

მხოლოდ სწორი კანონმდებლობის საფუძველზე შეიძლება ამ მიმართულების უკვე სხვა ტიპის მხარდაჭერა. ფინანსური, საგრანტო მხარდაჭერა, თანადაფინანსებები და ტექნიკური დახმარება განახორციელოს სახელმწიფომ იმისთვის, რომ ჩვენ მდგრადი გვქონდეს ასეთი ტიპის მეურნეობები.

ახალი კანონი ძალაში შევიდა მიმდინარე წლის იანვრიდან, შეიქმნა შესაბამისად სპეციალური დეპარტამენტი გარემოს ეროვნულ სააგენტოში და ჩვენ უკვე ვმუშაობთ კანონქვემდებარე აქტების მიღებაზე და იმ კონკრეტულ რეგულაციებზე, რომელიც სრულყოფილს გახდის ამ კანონმდებლობას და მისცემს ბიზნესს საშუალებას, რომ ამ მიმართულებით სწორად განახორციელოს ინვესტიციები. დაინტერესება არის საკმაოდ დიდი. ამას, რა თქმა უნდა, თან დაერთვება სხვადასხვა რგოლი, როგორც არის ლაბორატორიული კვლევა, ტექნიკური დახმარება, რაც ძალიან რთულია. გვესმის, რომ ბიოვეტერინარული მიმართულებით ჩვენ გვაქვს საკმაოდ დიდი ჩამორჩენა, მაგრამ ამ მიმართულებითაც ვმუშაობთ, როგორც ევროპულ პარტნიორებთან, ისე დაინტერესებულ კერძო ინვესტორებთან და ვფიქრობთ, რომ 2021 წელი აკვაკულტურის პროექტების განხორციელების მიმართულებით იქნება გარდამტეხი და მომავალ წლებში უფრო მეტი მაღალი ხარისხის, მაღალი ღირებულებების თევზის და აკვაკულტურის სხვა პროდუქტის წარმოებას შევძლებთ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

ბანარა-ბაბანურის დაცული ტერიტორიის უფროს რეინჯერს, გიორგი აბრამიშვილს ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირება (IUCN) და დაცული ტერიტორიების მსოფლიო კომისიამ „საერთაშორისო რეინჯერთა ჯილდო“ გადასცა

გიორგი აბრამიშვილი 17 წელია საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე უნიკალურ ბუნებრივ მემკვიდრეობას იცავს. თავდადებული შრომით, გამომწვევებთან და რისკებთან გამკლავების უნარით, კრიზისული სიტუაციების მართვისას ლიდერული უნარ-ჩვევებით გამორჩეულმა ქართველმა რეინჯერმა ღირსეული გამარჯვება მოიპოვა. „საერთაშორისო

რეინჯერთა ჯილდო“ IUCN-ისა და დაცული ტერიტორიების მსოფლიო კომისიის მიერ, მსოფლიო რეინჯერთა ფედერაციის, Global Wildlife Conservation და Conservation Allies-თან კოლაბორაციის შედეგად დაფუძნებული დაჯილდოებაა. ნომინაცია მიზნად ისახავს რეინჯერთა უნიკალური ისტორიების გაზიარებას და მათი შესაძლებლობების გაძლიერებას.

სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილი სანარმო 12 სახეობის გაყინულ ხილს აწარმოებს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორთან, ილია თამარაშვილთან ერთად სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილ ხილის გადამამუშავებელ სანარმოში წარმოების პროცესს გაეცნო.

„ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ღირებულებათა ჯაჭვის ყველა რგოლის განვითარება. შესაბამისად, სამინისტროს პოლიტიკა მიმართულია როგორც პირველადი წარმოების ხელშეწყობის, ასევე შემნახველი და გადამამუშავებელი ინფრასტრუქტურის განვითარებისკენ. მეხილეობის მიმართულებით დადებითი შედეგები უკვე სახეზეა. დღეისათვის, ქვეყნის მასშტაბით, 11 000 ჰაზე მეტი ფართობის ინტენსიური, თანამედროვე ბაღია გაშენებული, იმისთვის, რომ მაქსიმალური ღირებულება მივიღოთ, შევძლოთ ნედლეულის უდნაკარგოდ შენახვა, ჩავანაცვლოთ იმპორტი და საქსპორტო პოტენციალი გავზარდოთ, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თანამედროვე სტანდარტების შემნახველი, გადამამუშავებელი და სამაცივრო სანარმოების შექმნა. ამ მიმართულებით, სახელმწიფოს აქვს როგორც საგრანტო, ისე საკრედიტო რესურსით დახმარების პაკეტი. აღნიშნული სანარმოც, რომელიც მთელი წლის განმავლობაში ახორციელებს ხილის, მათ შორის, კენკრის შოკური გაყინვის მეთოდით წარმოებას, სახელმწიფოს მხარდაჭერით არის შექმნილი“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

შპს „მამბო ფროსტი“ სოფლის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით შექმნილი სანარმოა, რომელიც შოკური მეთოდით დამუშავებული ხილის რეალიზაციას ადგილობრივ ბაზარზე ახდენს, ექსპორტს კი აზერბაიჯანში ახორციელებს.

სანარმო სოფლის განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით, 2020 წელს შეიქმნა. სანარმოში, ჯამურად, 4 მლნ ლარამდე ინვესტიცია განხორციელდა, მათ შორის 1,500,000 ლარზე მეტი შეღავათიანი აგროკრედიტია. შპს „მამბო ფროსტის“, სანარმო სადაც 20-მდე ადამიანია დასაქმებულია 12 დასახელების ცოცხლად გაყინულ ხილს, მათ შორის კენკრას აწარმოებს. სანარმოში შოკური გაყინვის მეთოდის გამოყენებით, 24 საათში, 2,5 ტონა ხილის გადამამუშავება შესაძლებელია. სანარმოში მხოლოდ ადგილობრივი წარმოების ნედლეული გადამამუშავდება.

სოფლის განვითარების სააგენტოს საგრანტო პროგრამების ფარგლებში, მხარდაჭერილია 50 სამაცივრო და შემნახველი მეურნეობა, მათი დაფინანსება კი, ჯამურად, 23 მილიონ ლარს აღემატება.

შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში შემნახველი და სამაცივრო ინფრასტრუქტურის განვითარებისთვის ჯამში გაცემულია 165 მილიონ ლარზე მეტი ღირებულების 1,645 სესხი, სააგენტოს გაცემული თანადაფინანსება 25,700,000 ლარზე მეტია.

ქ. დოჰაში, საერთაშორისო გამოფენაზე, 15 ქართული კომპანიის პროდუქცია იყო წარმოდგენილი

23 მარტს, ქ. დოჰაში სოფლის მეურნეობის საერთაშორისო გამოფენა „Agriteq 2021“ გაიხსნა. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და კატარის სახელმწიფოში საქართველოს საელჩოს ორგანიზებით, გამოფენაზე 15 ქართული კომპანიის -

გურიელი, ნათსჯი, ჩიკორი, გეო ნატურალი, აგრითაჩი, ელექსირ საქართველო, ნუგბარი, რუხი 2, მაგრიტო, კამპა, მანა, ბორჯომი, კულა, Georgia' Natural და Kind&Noble - პროდუქციაა წარმოდგენილი. პანდემიით შექმნილი ვითარების და დაწესებული შეზღუდვების გამო, ქ. დოჰაში, გამოფენაზე „Agriteq 2021“ ქართულ კომპანიებს კატარში საქართველოს საელჩო წარმოადგენს.

Agriteq სპარსეთის ყურის რეგიონში ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური საერთაშორისო გამოფენაა, რომელსაც მრავალი ათასი ვიზიტორი ჰყავს. წელს გამოფენაში მონაწილეობას 42 ქვეყანა და სოფლის მეურნეობის სექტორში მოქმედი 208 ადგილობრივი და საერთაშორისო კომპანია იღებს. გამოფენაში მონაწილეობა მნიშვნელოვანი შესაძლებლობაა კატარში და, ზოგადად, სპარსეთის ყურის რეგიონში ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციის და ექსპორტის ზრდის ხელშეწყობისთვის.

საგარეო მუნიციპალიტეტში სახელმწიფოს ხელშეწყობით ახალი საპროდუქციო მეურნეობა გაიხსნა

მამუკა მიქაშვიდი პროფესიით ქიმიური ტექნოლოგიების სპეციალისტია. პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, ხილისა და ბოსტნეულის შენახვის საკავშირო სამეცნიერო-კვლევით ცენტრში მუშაობდა მეცნიერთანამშრომლად დაიწყო. იგი არაერთი კვლევის ავტორია. სამეცნიერო ხარისხის დაცვის შემდეგ, სამეცნიერო სფეროდან ბიზნესში გადაინაცვლა. საზღვარგარეთ ცხოვრების დროს ენერგეტიკაში, კერძოდ, განახლებადი ენერჯის კომპანიაში მუშაობდა. საქართველოში რამდენიმე წლის წინ დაბრუნდა, და გადაწყვიტა ენერგეტიკის ან სოფლის მეურნეობის სფეროში ბიზნესის წამოწყება. არჩევანის გაკეთებაში სამეცნიერო გამოცდილება და ცოდნა დაეხმარა.

„ხილისა და ბოსტნეულის შესანახი სა-მაცივრო მეურნეობები უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია ადგილობრივი წარმოების განვითარებისთვის რადგან, სწორად შენახული პროდუქტის ფასი მის პირვანდელ ღირებულებას მინიმუმ 2-3 ჯერ აღემატება. მიზნის განხორციელებისთვის მნიშვნელოვანი მასტიმულირებელი სახელმწიფო პროექტები იყო“, - აღნიშნავს მამუკა მიქაშვიდი.

როგორც თავად ამბობს, სწორედ მათი დახმარებით, 2021 წელს გაიხსნა „სომა მაცივარი“ ჯამურად სამაცივრო მეურნეობის ასაშენებლად 578,000 ლარი დაიხარჯა, საწარმოში 500 ტონა ხილისა და ბოსტნეულის შენახვა შესაძლებელი და მუდმივად 20 ადგილობრივია დასაქმებული. მამუკა მიქაშვიდის თქმით, დღეს ადგილობრივ ფერმერებსაც აქვთ საშუალება ისარგებლონ მათი მომსახურებით.

სახელმწიფოს ხელშეწყობით, ქვემო ქართლში, თანამედროვე სტანდარტების მესაქონლეობის ფარმა აშენდა

44 წლის ანარ სადიკოვი მარნეულის მკვიდრია. ოჯახის წევრებთან ერთად, ბავშვობიდან მცირე საოჯახო მეურნეობაში ბოსტნეული კულტურები მოყავდა. სკოლის დამთავრების შემდეგ, პროფესიის შესწავლა საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტში გააგრძელა. აგრარული განათლების მიღების შემდეგ, მშობლიურ რეგიონში დაბრუნდა.

2017 წელს, პარტნიორებთან ერთად, სახელმწიფო პროგრამის დახმარებით, მესაქონლეობის ფერმის აშენება გადაწყვიტა. ფინანსური რესურსის მოძიების მიზნით, მათ ერთ-ერთ საფინანსო ორგანიზაციას მიმართეს და დადებითი პასუხის მიღების შემდეგ, 1,5 მლნ ლარი შეღავათიანი აგროკრედიტი აიღეს. სოფელ დამია გურარხში, თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი მესაქონლეობის ფერმა ააშენეს. ევროპიდან მაღალპროდუქტიული შვიდსის ჯიშის საქონელი ჩამოიყვანეს, ევროპელი პარტნიორების დახმარებით კი გადამზადების სპეციალური კურსები გაატარეს თანამშრომლებს და უკვე 2018 წელს, ადგილობრივ ბაზარზე სარეალიზაციოდ პირველი მაღალხარისხიანი ნედლი რძე გაიტანეს. ფერმის წარმადობა დღეობადა 4 ტონას აღემატება. ფერმა სრულად ავტომატიზირებულია და პროდუქციის წარმოება თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად ხორციელდება.

„ფერმის ასაშენებლად ჯამურად, 2 მლნ ლარამდე ინვესტიცია განხორციელდა, სამომავლოდ მეურნეობის გაფართოებაც იგეგმება. ფერმაში მუდმივად 20 ადგილობრივია დასაქმებული. სახელმწიფო პროგრამის დახმარებით, აშენდა ფერმა, დასაქმებულ ადამიანებს გაუჩნდათ სტაბილური შემოსავალი და ადგილობრივი ბაზარი მარაგდება უმაღლესი ხარისხის რძით, ეს ყოველივე წარმოუდგენელი იქნებოდა სახელმწიფოს მხარდაჭერის გარეშე“, - აღნიშნავს ანარ სადიკოვი.

მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი დამანისიდან

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ქციის მონასტერი“, ბრენდის „გოლეული“ სახელით ორი სახის (ყვავილები-სა და ალპურ) თაფლს აწარმოებს. მინდვრისა და ტყის ყვავილების თაფლი, დმანისის მუნიციპალიტეტის, სუბალპურ ზონაში მდებარე და ტყის ბუნებრივად გავრცელებული მრავალფეროვანი თაფლოვანი მცენარეების ნექტრისგან მიიღება, ალპური მდებარე მცენარეების თაფლი კი, ჯავახეთის ზეგნის ალპური ყვავილებიდან გროვდება. კოოპერატივი „ქციის მონასტერი“ დმანისის მუნიციპალიტეტში 13 ადგილობრივ მეფუტკრეს აერთიანებს.

„სახელმწიფო პროგრამებისა და „Enpard“-ის პროგრამის დახმარებით, ჩვენ შევძელით თანამედროვე სკებისა და თაფლის გადამამუშავებელი მცირე

საწარმოს ამოქმედება. კოოპერატივს ახლა უკვე შესაძლებლობა აქვს საკუთარი ბრენდირებული პროდუქციით წარსდგეს ბაზარზე. ჩვენთვის, როგორც მრავალი წლის გამოცდილების მქონე მეფუტკრეებისათვის, პროდუქტის სიჯანსაღეს დიდი მნიშვნელობა აქვს. ჩვენი თაფლი მაღალმთიან ეკოლოგიურ გარემოში, ქართული რუხი ფუტკარის მთაბრობით მიიღება. ფუტკარს არ ვაძლევთ არასასურველ დანამატებსა და ანტიბიოტიკებს, მკურნალობის ბიოსაშუალებებს ვანიჭებთ უპირატესობას. მრავალწლიანი გამოცდილება, საქმის ერთგულება და ეკოლოგიური გარემო, სასარგებლო და გემრიელი თაფლის წარმოების წინაპირობაა“, - აცხადებს კოოპერატივის „ქციის მონასტერი“ თავმჯდომარე, ტარიელ გოცირიძე.

ველური ბუნების სააგენტო, ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, 60 ფრთა კოლხური ხოხობი გაუშვა, ხოლო მდინარე ფოლადაური ხრამის აუზის კოჰულაციის კალმახით დაათვზინა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო ადგილობრივი ფაუნის სახეობათა მხარდაჭერისა და ბუნებაში აღდგენის პროექტს 2016 წლიდან ახორციელებს.

ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოსა და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიომრავალფეროვნებისა და სატყეო დეპარტამენტის სპეციალისტებმა ფოლადაურის ხეობაში, „თამარის ხიდის“ მიდამოებში 60 ფრთა კოლხური ხოხობის ერთწლიანი მოზარდი, „წითელი ნუსხის“ სახეობის 100 ერთეული მწარმოებელი კალმახი და 50 000-მდე ინკუბირებული ქვირითი - ე.წ. „თვლების სტადიაზე“ გაუშვეს.

სააგენტოს საშენში, ყოველწლიურად, ნახევარი მილიონი მდინარის კალმახის სხვადასხვა აუზის კოჰულაციის ლიფსიტის წარმოება ხდება.

პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს ბუნებიდან ამოღებული კოლხური ხოხობის სადედე გუნდის ზრდა, რომლითაც ზოგ სამონადირეო მეურნეობებში გავრცელებული ჰიბრიდული ხოხობი უნდა ჩანაცვლდეს. სააგენტო ასევე მუშაობს კაკბის, გნოლისა და ხონტურის ქათმის სადედე გუნდების გაზრდაზე შემდგომ მათი სტაბილური წამატის მისაღებად, რომელიც გამოყენებული იქნება როგორც ველურ ბუნებაში გასაშვებად, ასევე სამონადირეო მეურნეობებისთვის მისაწოდებლად.

მდინარის კალმახის ინკუბირებული ქვირითისა და ლარვის ველურ ბუნებაში გაშვება არის მეთოდი, რომელიც ხელს უწყობს ადამიანის მინიმალური ჩარევით, მონყვლადი სახეობის მომრავლებას და მაქსიმალურად ზრდის ბუნებრივად გამოჩვევის პროცენტს. ქვირითი ნაყოფიერდება ხელოვნურად, გამოჩვევამდე მდინარის ინკუბატორში თავსდება და წყლის მდორე უბებში ეწყობა.

სახეობების გამრავლების ხელშეწყობის აღნიშნული მეთოდი ევროპის არაერთ ქვეყანაშია აპრობირებული, რადგან ასე გამოჩვეილი ლიფსიტი ველურ ბუნებაში ჩვეულებრივად ადაპტირებს.

შიდა ქართლში სარწყავ სისტემაზე სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შპს „საქართველოს მელიორაცია“ ქვეყნის მასშტაბით სამელიორაციო ინფრასტრუქტურულ პროექტებს აქტიურად ახორციელებს.

შიდა ქართლში წყალზრუნველყოფის გაუმჯობესების მიზნით, საირიგაციო სისტემებზე სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა.

ნატანი მასისა და ხე-ბუჩქნარისაგან სოფელ კარბისა და ქერეს ტერიტორიაზე ტირიფონის მაგისტრალური არხის სამკილომეტრიანი მონაკვეთი გაინმინდა.

ექსპლუატაციის პროგრამით გატარებული ღონისძიებების შედეგად, არხში წყლის გამტარუნარიანობა გაიზარდა, რაც სარწყავი წყლის მიწოდებას 1500 ჰექტარამდე სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე გააუმჯობესებს.

აღდგენილი საირიგაციო სისტემით, გორის მუნიციპალიტეტის 8 სოფლის - ტყვიავის, ფლავის, ფლავისმანის, მეჯვრისხევის, ზერტის, აძვის, ახალუბნისა და ჯარიაშენის მოსახლეობა ისარგებლებს.

სალთვისის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია ვიზინარეოებს

შპს „საქართველოს მელიორაცია“ გენერალური დირექტორი დავით წითლიძე შიდა ქართლის რეგიონში სალთვისის სარწყავი სისტემის სარეაბილიტაციო და სამშენებლო სამუშაოებს გაეცნო.

„სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება ქვეყნის მასშტაბით აქტიურად მიმდინარეობს. გორის მუნიციპალიტეტში აღდგენილი სამუშაოები უტარდება სალთვისის მაგისტრალურ და წყალგამანაწილებელ არხებს საერთო სიგრძით 30 კილომეტრი. პროექტი ასევე მოიცავს რკინაბეტონის ღარებისა და სხვადასხვა ჰიდროტექნიკური ნაგებობების მოწყობას“, - განაცხადა დავით წითლიძემ.

ჩატარებული სამუშაოების შედეგად, რეგიონში 2000 ჰექტარზე მეტი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი სტაბილურად მოიწესრიგება.

აღდგენილი საირიგაციო სისტემით გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტების 7 სოფლის (ქვემო ხვითი, ყელქცეული, ქარელი, ძლევიჯვარი, დირბი, ბრეთი, ბრეთის მეურნეობა) მოსახლეობა ისარგებლებს. პროექტის ჯამური ღირებულებაა - 3 877 000 ლარი.

ქვემო ალაზნის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის მოწესრიგების სამუშაოები ვიზინარეოებს

კახეთში, ქვემო ალაზნის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის მოწესრიგების სამუშაოები მიმდინარეობს, რომლის დასრულების შემდეგ გურჯაანის, სიღნაღისა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტებში 3500 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდება.

სოფელ ვეჯინის, კოლაგის, ბაკურციხისა და კარდენახის ტერიტორიაზე ნატანი მასისა და ხე-ბუჩქნარისაგან მაგისტრალური არხის ჯამში 7 000 მეტრი სიგრძის მონაკვეთი ინმინდება.

ექსპლუატაციის პროგრამით სამუშაოებს საქართველოს მელიორაცია ახორციელებს. განმედიტი სამუშაოები არხში წყლის შეუფერხებლად გატარებას უზრუნველყოფს, რაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების მორწყვას.

სამუშაოები მიმდინარე წლის იანვარში დაიწყო და დასრულების ეტაპზეა.

გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის კანონის აღსრულების ხელშეწყობის მიზნით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და გაეროს განვითარების პროგრამას (UNDP) შორის თანამშრომლობის მემორანდუმი გაფორმდა

მემორანდუმს ხელი გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა და UNDP-ის მოქმედმა ხელმძღვანელმა, ანა ჩერნიშოვამ მოაწერეს.

მემორანდუმი სამინისტროს, მის სისტემაში შემავალ უწყებებსა და კერძო სექტორს შორის მჭიდრო თანამშრომლობას ითვალისწინებს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების მოქნილი მექა-

ნიზმის შემუშავების, გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისა და საშუალო სკოლებში გარემოსდაცვითი განათლების დანერგვის მიმართულებებით.

„საჯარო, კერძო და სამოქალაქო სექტორების თანამშრომლობა მნიშვნელოვანია საქართველოს გარემოსდაცვითი მიზნების მისაღწევად. ჩვენთვის გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის შემუშავება და აღსრულება უმნიშვნელოვანეს

პრიორიტეტს წარმოადგენს. მაღლობას ვუხედი ვეროკავშირს, გაეროს განვითარების პროგრამას და შვედეთის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს მრავალწლიანი თანამშრომლობისა და განუვლი მხარდაჭერისთვის. გარემოსდაცვითი პოლიტიკის განვითარების პროცესში, ჩვენთვის ტექნიკურ მხარდაჭერას, რომელსაც დონორი და პარტნიორი ორგანიზაციები ახორციელებენ, განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს;“ - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

„ეს არის ძალიან მნიშვნელოვანი მემორანდუმი, რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყანაში გარემოს დაცვის ეფექტიან უზრუნველყოფას. მოხარული ვარ, რომ მთავრობასთან და შვედ პარტნიორებთან თანამშრომლობით გვექნება საქართველოს მწვანე ქვეყანად განვითარების ხელშეწყობის შესაძლებლობა“, - განაცხადა ანა ჩერნიშოვამ.

106,000 აშშ დოლარის ღირებულების ცხრათვიანი პროექტი UNDP-სა და შვედეთის მთავრობის ფართომასშტაბიანი პროგრამის ფარგლებში განხორციელდება, რომლის მიზანსაც საქართველოს საჯარო სექტორში მიმდინარე რეფორმირების პროცესის ხელშეწყობა წარმოადგენს.

„გარემოს დაცვა ჩვენი საერთო პასუხისმგებლობაა. შვედეთი მხარს უჭერს საქართველოს მიერ მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევას. მოხარული ვარ ქვეყანაში გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის კანონის აღსრულების ხელ-

შეწყობის პროცესში მონაწილეობით“, - განაცხადა საქართველოში შვედეთის ელჩის მოადგილემ, შვედეთის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს ხელმძღვანელმა, ერიკ ილესმა.

აღსანიშნავია, რომ, 2021 წლის მარტში, საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ, რომელიც ძალაში 2022 წელს უნდა შევიდეს. UNDP-ის მხარდაჭერით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დაასრულებს აღნიშნული კანონის ხუთი კანონქვემდებარე აქტის შემუშავებას, რომლებშიც დეტალურად იქნება განვირეული გარემოზე ზემოქმედების მონიტორინგისა და მიყენებული ზიანის შემთხვევაში ვალდებულების დაკისრებისა და აღსრულების მექანიზმები.

მემორანდუმის ფარგლებში, სამინისტროს 60 თანამშრომელი გადამზადდება გარემოსდაცვითი მონიტორინგის ჩატარებისა და გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის აღსრულების საკითხებში.

ლონისძიებას მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის დირექტორი თამარ ალადაშვილი, ევროკავშირის წარმომადგენელი საქართველოში, ატაშე/კავშირის, ენერჯის, გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილებების სექტორის კოორდინატორი ალექსანდრე დარასი და სამინისტროს შესაბამისი სამსახურის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

სოფლის განვითარების პროგრამის ფარგლებში, შპს „ბიორასმა“, 60 მზის პანელისა და 24 მზის ბატარეის შესაძენად, 30,000 ლარის ოდენობით თანადაფინანსება მიიღო. გამომუშავებული ენერჯით, პროგრამის „დანერგე მომავალი“ ფარგლებში 12 ჰა-ზე გაშენებული კაკლის ბაღისა და მცირე სასათბურე მეურნეობის სარწყავი წყლით უზრუნველყოფა ხდება.

მეურნეობის დასათვალისწინებლად სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორი ილია თამარაშვილი, ქვემო ქართლის სახელმწიფო რწმუნებული შოთა რეხვიაშვილი, საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის სოფლის განვითარების, სამოქალაქო უსაფრთხოებისა და კრიზისების მართვის პროგრამების მენეჯერი ქეთევან ხუციშვილი

და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მოქმედი ხელმძღვანელი ანა ჩერნიშოვა თეთრინყაროს მუნიციპალიტეტის სოფელ ორბეთში იმყოფებოდნენ.

„სოფლის განვითარების სააგენტოს მნიშვნელოვანი პრიორიტეტი სოფლად არასასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის განვითარების მხარდაჭერაა. სოფლის

განვითარების პროგრამას, ევროკავშირისა და გაეროს განვითარების პროგრამის მხარდაჭერით ვახორციელებთ. მისი ერთ-ერთი მიმართულება ენერგოეფექტური სისტემების დანერგვის ხელშეწყობაა, რამაც შპს „ბიორასს“ შესაძლებლობა მისცა, მოეწყო მზის ელექტროსისტემა, ალტერნატიული ენერჯის წყარო, საკუთარი მეურნეობის ეფექტიანად სამართავად“, - განაცხადა სოფლის განვითარების სააგენტოს დირექტორმა, ილია თამარაშვილმა.

„საგრანტო პროგრამა, რომელიც ევროკავშირის მხარდაჭერით ხორციელდება, მიზნად ისახავს სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკურ ხელშეწყობას და ადგილობრივი ბიზნესის განვითარებას, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პანდემიით გამოწვეული კრიზისის გათვალისწინებით. მოხარული ვარ, რომ ჩვენი მხარდაჭერა ხელს უწყობს სოფლად მდგრადი მიდგომებისა და მწვანე გადაწყვეტების დანერგვას“, - განაცხადა საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის სოფლის განვითარების, სამოქალაქო უსაფრთხოებისა და კრიზისების მართვის პროგრამების მენეჯერმა ქეთევან ხუციშვილმა.

„ენერგოეფექტურობა და მწვანე გადაწყვეტები ჩვენი საგრანტო დახმარების საკვანძო საკითხია. სოფლის განვითარებაში ახალი მიდგომების დანერგვით, შესაძლებლობა გვეძლევა, რომ პანდემიით დაზარალებული ეკონომიკა უკეთესად აღვადგინოთ, როგორც ადამიანების,

ასევე პლანეტის საკეთილდღეოდ“, - აღნიშნა UNDP-ის მოქმედმა ხელმძღვანელმა ანა ჩერნიშოვამ.

ქვემო ქართლის სახელმწიფო რწმუნებულის შოთა რეხვიაშვილის განცხადებით, რეგიონი გამორჩეულია ქარისა და მზის ენერჯის პოტენციალით, მნიშვნელოვანია რომ შპს „ბიორასის“ წარმატებული გამოცდილება გაიზიარონ სხვა ადგილობრივმა მენარმებმაც.

„სოფლის განვითარების პროგრამა“ ქედას, ხულოს, ბორჯომის, ახალქალაქის, თეთრინყაროს, ყაზბეგის, ლაგოდეხისა და დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტებში ხორციელდება. პროგრამის მიზანია სოფლად არასასოფლო-სამეურნეო სამეურნეო საქმიანობის განვითარების მხარდაჭერა, კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული გამოწვევების დაძლევა და ბუნებრივი რესურსების ეფექტიანად გამოყენება.

„სოფლის განვითარების პროგრამის“ ფარგლებში დაფინანსებულია 28 პროექტი, ინვესტიციის ჯამური ღირებულება 4,800,000 ლარს აჭარბებს, თანადაფინანსება 3 მილიონ ლარზე მეტია.

„სოფლის განვითარების პროგრამას“ ახორციელებს სოფლის განვითარების სააგენტო (RDA) ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის“ (ENPARD) ფარგლებში.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ დედამიწის საათი - 2021 აღნიშნა

„დედამიწის საათი“ პირველად 2007 წელს, ავსტრალიაში ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდმა (WWF) ჩაატარა. სიდნეიში სინათლის ჩაქრობის სიმბოლური და ერთჯერადი ღონისძიების სახით წამოწყებულმა „დედამიწის საათმა“ ისეთი მასშტაბები შეიძინა, რომ მას კერძო პირები, ბიზნეს-საწარმოები და ორგანიზაციები შეუერთდნენ. დღეს კი, მთელი მსოფლიო აღნიშნავს ამ დღეს და საკუთარი სწორი ქცევით უფრო ხელსაყრელ დედამიწას.

ისტორიულად, „დედამიწის საათი“ კლიმატის ცვლილების შესახებ ცნობიერების ამაღლებას და მის შესაძლო სავალალო ზეგავლენის შეჩერებას ისახავდა მიზნად. დედამიწის საათი ყოველ წელს, მარტის ბოლო შაბათ დღეს აღინიშნება

და დღესდღეობით 190-ზე მეტ ქვეყანას და მილიონობით ადამიანს აერთიანებს. ყველა მონაწილე ერთი საათით, ელექტროენერჯის გამოყენებაზე უარს აცხადებს და ამით პლანეტის მწვანე და უსაფრთხო მომავლის მხარდაჭერას გამოხატავს. ეს ღონისძიების ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილია.

დღეს არსებული გლობალური არასტაბილურობა არის ის საფასური, რომელსაც კაცობრიობა ბუნებისადმი უდიერი დამოკიდებულების გამო იხდის.

2020-მა წელმა ყველა ჩვენგანს დაგვიდასტურა, რომ ბუნება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ჩვენი არსებობისთვის. ჩვენი მომავალი დამოკიდებულია ხელუხლებელი ბუნებრივი სისტემების სიჯანსაღეზე. როგორც მოვეპყრობით ბუნებას ისეთ შედეგს მოვიმკით. ამიტომ, ჩვენ სასწრაფოდ უნდა დავაბალანსოთ ეს ურთიერთკავშირი.

წლებანდელი „დედამიწის საათის“ მთავარი მოწოდებაა - რაც შეიძლება მრავალფეროვანი და შემოქმედებითი ხერხებით ვისაუბროთ ბუნების დაცვის აუცილებლობაზე.

სწორედ ამიტომ, 27 მარტს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ინიციატივით, ბუნების დაცვის მნიშვნელობაზე სასაუბროდ ონლაინ შეხვედრა გაიმართა.

ღონისძიების ფარგლებში, მსმენელს გა-

რემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსა და კლიმატის ცვლილების დეპარტამენტის ხელმძღვანელმა, ნინო თხილაკამ, ბუნების დაცვის ფონდის (WWF) და კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) წარმომადგენლებმა მიმართეს. სპიკერებმა საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მნიშვნელობაზე და კლიმატის ცვლილების შესახებ ისაუბრეს. შეხვედრას ასევე სკოლის მოსწავლეები და ეკომეგობრული კომპანიების წარმომადგენლებიც შეუერთდნენ, რომლებმაც ბუნების დაცვის შესახებ საკუთარი ისტორიები გაუზიარეს მსმენელებს.

ღონისძიებას ტრადიციულად შეუერთდნენ და ერთი საათის განმავლობაში ელექტროენერჯია გამორთეს - საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციაში, პრეზიდენტის რეზიდენციაში, პარლამენტში, თბილისის მერიასა და სხვადასხვა სამინისტროებში. სინათლე ასევე გამოირთო რიყის პარკის ტერიტორიაზე, მშვიდობის ხიდზე, ნარიყალას ციხე-სიმაგრეზე, თავისუფლების მოედანზე მდებარე წმიდა გიორგის მონუმენტზე, დავით აღმაშენებლის გამზირზე მდებარე შენობებზე, ძველი თბილისის შენობებსა და მოსწავლე ახალგაზრდობის სასახლეში. აქციის ფარგლებში, თბილისის სატელევიზიო ანძა მთელი ღამის განმავლობაში მწვანედ განათდა.

ჩვენ ჩვენი წილი პასუხისმგებლობა გვაქვს დედამიწასთან და დროა ვიმოქმედოთ, რათა დავიცვათ როგორც ჩვენი პლანეტის სიჯანსაღე, ასევე, საკუთარი ჯანმრთელობა და კეთილდღეო-

ბა. თუნდაც ისეთი ქმედებით, როგორც ერთი საათით განათების გამორთვა გახლავთ.

მოქალაქეები, რომლებმაც 20:30 საათზე საკუთარ სახლებში არასაქირო განათება ჩააქრეს ამით, საკუთარი წვლილი შეტანეს გლობალურ კამპანიაში.

მნიშვნელოვანია ჩვენი საკუთარი ქცევებით სახე უცვალოთ იმ პროცესებს, რომელიც გარემოზე ცუდ ზეგავლენას ახდენს. დროა, ვიმოქმედოთ რათა დავიცვათ როგორც ჩვენი პლანეტის სიჯანსაღე, ასევე, საკუთარი ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა.

უნდა გვახსოვდეს, რომ ყველა ჩვენგანის ვალია გაუფთხილდეთ ბუნებას და ჩვენს დედა - მიწას!

4 აპრილს საქართველოში გეოლოგიის პროფესიული დღე აღინიშნება

პირველი გეოლოგიური სამუშაოები საქართველოში 180 წლის წინ, 1841 წლიდან დაიწყო. სწორედ ამ პერიოდიდან იღებს სათავეს ქვეყანაში სისტემური გეოლოგიური კვლევები, რომელიც დღემდე გრძელდება.

საქართველოში გეოლოგიის დღე 1965 წლიდან აღინიშნება. ყოველი წლის აპრილის პირველ კვირას გეოლოგები პროფესიულ დღეს აღნიშნავენ, რაც დაკავშირებულია სავსელ სამუშაოების განახლებასთან.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოს ეროვნული სააგენტოს სტრუქტურაში შემავალი გეოლოგიის დეპარტამენტი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დარგობრივი მიმართულებაა, რომელიც ახორციელებს გეოლოგიური საფრთხეების (მენყერი, ღვარცოფი, კლდეზავი-ქვათაცვენა) მონიტორინგს, ბუნებრივი საფრთხეების ექსტრემალური გააქტიურების პირობებში ტერიტორიის ოპერატიულ შეფასებას, სტიქიური გეოლოგიური პროცესების გამომწვევი მიზეზების დადგენას, გასატარებელი დამცავი ღონისძიებების შესახებ რეკომენდაციების მომზადებას, სახელმწიფო გეოლოგიური რუკების შედგენას და მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგს.

ბოლო პერიოდში, საქართველოს მასშტაბით, გეოლოგიური მონიტორინგის კუთხით, მნიშვნელოვანი სამუშაოები ხორციელდება, ხდება დარგის ტექნიკური და მატერიალური გადართობა.

გეოლოგიური კვლევებისა და მონიტორინგის მხრივ, ნაყოფიერი აღმოჩნდა გასული წელი:

- გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტების მიერ 2020 წელს გეოლოგიური პროცესების გააქტიურებასთან დაკავშირებით შედგენილი იქნა 429 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა;
- 2020 წელს, გეოლოგიური სტიქიის ექსტრემალური გააქტიურების შედეგად შეფასდა 629 დასახლებულ პუნქტში მცხოვრები 1040 მოსახლის საცხოვრებელი სახლი და საკარმიდამო მიწის ნაკვეთები;
- სტიქიური გეოლოგიური პროცესების შეფასების მიზნით, საქართველოს ყველა მხარეში განხორციელდა ყოველწლიური გეოლოგიური მონიტორინგი, შეფასებულია 1145 დასახლებული პუნქტი;
- გამოიცა კახეთის მხარის გეოლოგიური რუკები, შესაბამისი ანგარიშით;
- გრძელდება მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ქსელის ავტომატურ რეჟიმში მონაცემების მიღება-დამუშავება;
- პროექტის „კლიმატის ცვლილებისა და ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ (GCF, UNDP/SDC) ფარგლებში, ქ. თბილისის (მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპირო), მდ. ხობისწყალი და მდ. ენგურის აუ-

ზების ტერიტორიაზე განხორციელდა საფონდო (ისტორიული) გეოლოგიური მონაცემების დამუშავება, სავსელ გეოლოგიური კვლევები სტიქიური გეოლოგიური პროცესების იდენტიფიცირების მიზნით და მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მომზადდა გეოლოგიური საფრთხეების GIS მონაცემთა ბაზა და კატალოგი/კადასტრი;

- მომზადდა და გამოიცა საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენები „საქართველოში 2019 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2020 წლისთვის“, „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შესახებ“ და „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის პროგრამა - 2020“.

გეოლოგიის დეპარტამენტი წელსაც აქტიურად აგრძელებს მიმდინარე სამუშაოების შესრულებას. დაგეგმილია დარგის კიდევ უფრო გაძლიერება და გაფართოება, რაც უფრო მეტად გაზრდის სტიქიური გეოლოგიური საფრთხეების ექსტრემალური გააქტიურების პირობებში ოპერატიულად შეფასების ხარისხს.

2019 წლიდან დაიწყო, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ, CITES კონვენციით დაცული სახეობის ცოცხალი ან არაცოცხალი ინდივიდით, ნაწილით ან ღერივებით უკანონო ვაჭრობის 34 ფაქტი გამოვლინდა

რა არის CITES? რა ვალდებულებებს უწესებს კონვენცია საქართველოს და როგორ არეგულირებს კანონი კონვენციით დაცული სახეობებით უკანონო ვაჭრობას?

იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი ცხოველებითა და მცენარეებით ვაჭრობა, სამწუხაროდ, მსოფლიოში არაერთი ადამიანის მიერ დღემდე აღიქმება საკმაოდ სარფიან საქმედ. არადა, ასეთი სახეობებით უკონტროლო ვაჭრობას, შესაძლოა სავალალო შედეგი და ბუნებიდან მათი საშუალოდ გაქრობა მოჰყვეს. თავის დროზე, ვაშინგტონში, სწორედ იმ მიზნით, რომ ბიომრავალფეროვნების საფრთხე მინიმუმამდე შემცირდეს, შეიქმნა კონვენცია CITES, რომელიც გადაშენების პირას მყოფი ცხოველებისა და მცენარეების საერთაშორისო ვაჭრობას არეგულირებს. საქართველოში მის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი ორგანო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროა. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობით, მისი ნაწილით ან ღერივებით უკანონო ვაჭრობის, მათი ნაწილის ან ღერივების უკანონო ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტის ან ზღვიდან ინტროდუქციის ფაქტების პრევენციას, გამოვლენასა და აღკვეთას კი სამინისტროს საქვეუწყებო ორგანო - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი უზრუნველყოფს, რომელიც თითოეულ სამართალდარღვევასთან დაკავშირებით, შესაბამის რეაგირებას ახდენს.

რა არის CITES და რა ვალდებულებებს უწესებს კონვენცია საქართველოს?

ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შემცირების ერთ-ერთი მიზეზი, წლების განმავლობაში ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობებით არალეგალური, უკონტროლო და დაურეგულირებელი საერთაშორისო ვაჭრობაა, რამაც გადაშენების საფრთხე შეუქმნა მცენარეთა და ცხოველთა მრავალ სახეობას. მსგავსი შედეგი, რომ არ მივიღოთ და პროცესის რეგულირებაც მოხდეს, 1973 წელს, ვაშინგტონში, ხელი მოეწერა, 1975 წლიდან კი, ძალაში შევიდა, საერთაშორისო სამთავრობო შეთანხმება - კონვენცია (CITES), გადაშენების პირას მყოფი ცხოველებისა და მცენარეების ვაჭრობის შესახებ. ამჟამად, კონვენციაზე ხელი მსოფლიოს 186 ქვეყანას აქვს მოწერილი, საქართველო კი, მას 1996 წელს შეუერთდა. კონვენციის თანახმად, ქვეყნები ვალდებული არიან, იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი ცხოველებისა და მცენარეების ვაჭრობის რეგულირების მიზნით, შექმნან ან დანიშნონ ერთი ან

რამდენიმე ეროვნული ადმინისტრაციული და სამეცნიერო ორგანო. კონვენცია მიზნად ისახავს ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის რეგულირებას ისე, რომ საფრთხე არ შეექმნას მათ არსებობას. ყოველწლიურად ხდება ასობით მილიონი ველური მცენარისა და ცხოველის ამოღება ბუნებიდან სხვა ქვეყნებში მათი გაყიდვის მიზნით. მათ აგრეთვე მოიპოვებენ სხვადასხვა პროდუქტის, ეგზოტიკური ტყავის, ბუნვის, მუსიკალური ინსტრუმენტების, სუვენირებისა და სამკურნალო საშუალებების დასამზადებლად. ზოგიერთი მცენარისა და ცხოველის მოპოვება ხდება ისეთი დიდი რაოდენობით, რომ მათ პოპულაციებს რეალურად დაემუქრათ გადაშენების საფრთხე. საერთაშორისო ვაჭრობის ძირითადი ობიექტებია: მაიმუნები, თუთიყუშები, ეგზოტიკური თევზები აკვარიუმებისათვის, სპილოს ძვალი, მარტორქის რქა, მოლუსკების ნიჟარები, მარჯანი, ნიანგისა და გველის ტყავი, ხიზილალა, კაქტუსები, ჯადვარები, ადრე გაზაფხუ-

ლის მცენარეთა ბოლქვები და ა.შ. CITES -ით დაცულია დაახლოებით 34 ათასამდე სახეობა. სიაში არიან ისეთი სახეობებიც, რომლებსაც ჯერ არ ემუქრებათ გადაშენების საფრთხე, მაგრამ უკონტროლო ვაჭრობის შედეგად, შეიძლება ასეთი საფრთხის წინაშე დადგნენ. შესაბამისად, სახეობების ჩამონათვალი I, II და III დანატეხია განერილი. კონვენცია ქვეყნებს ავალდებულებს, დაარეგულირონ და აკონტროლონ კონვენციის დანართებში შესული ფლორისა და ფაუნის სახეობათა ნიმუშებით საერთაშორისო ვაჭრობა. „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ“ კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობების ნიმუშებით საერთაშორისო ვაჭრობის რეგულირება და ადმინისტრირება, ასევე ამ სახეობების, მათი ნაწილებისა და ღერივების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის ნებართვის გაცემა, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის

მეურნეობის სამინისტროს პრეროგატივაა. უწყების სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო კი, კონვენციის დანართებში შეტანილი თეთრყვავილას ბოლქვებით ან/და ყოჩივარდას გორგლებით სარგებლობის ლიცენზიებს გაცემს და ამ მიზნით გასაწევი საქმიანობის წარმართვასა და კოორდინირებას ახდენს. ეროვნული სააგენტო ასევე გაცემს ნებართვას კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობების, მათი ნაწილებისა და ღერივების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის შესახებ. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობების, მათი ნაწილებისა და ღერივების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის საბაჟო პროცედურების მონიტორინგი ევალება შემოსავლების სამსახურს, რომელიც დარღვევის გამოვლენის შემთხვევაში, ვალდებულია, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს, რეაგირების მიზნით, ინფორმაცია დროულად მიანოდოს. შესაბამისად, CITES-ით დაცული სახეობებით უკანონო ვაჭრობის მთავარი მაკონტროლებელი ორგანო გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტია. დეპარტამენტი აღნიშნული სახეობებით, მისი ნაწილით ან ღერივებით უკანონო ვაჭრობის, ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტის ან ზღვიდან ინტროდუქციის ფაქტების პრევენციას, გამოვლენასა და აღკვეთას უზრუნველყოფს და კონვენციის დანართებში შეტანილი თეთრყვავილას ბოლქვებით ან/და ყოჩივარდას გორგლებით სარგებლობის ლიცენზიების პირობების შესრულებასაც აკონტროლებს და თითოეულ სამართალდარღვევასთან დაკავშირებით, შესაბამის რეაგირებას ახდენს. როგორ ისჯება CITES დაცული სახეობებით უკანონო ვაჭრობა და როგორია სტატისტიკა? მოქმედი კანონმდებლობით, კონვენციით დაცული იშვიათი და გადაშენების პირას მყოფი ცხოველის კერძო საკუთრებაში ყოლა დაშვებულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მფლობელმა ის მოიპოვა კანონიერი გზით და ქვეყანაში კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების დაცვით შემოიყვანა. ასეთ დროს, პირი ვალდებულია ჰქონდეს უცხო ქვეყანაში გარეული ცხოველის კანონიერად შეძენის დამადასტურებელი შესაბამისი დოკუმენტი, CITES სერთიფიკატი და ნებართვა, საბაჟო დეკლარაციები, ვეტერინარული მოწმობა... წინააღმდეგ შემთხვევაში, კონვენციის დანართებში შეტანილი ცხოველებისა და მცენარეების სახეობების ფლობა და ვაჭრობა, ადმინისტრაციული სამართა-

ლდარღვევათა, რიგ შემთხვევაში კი - სისხლის სამართლის კოდექსით ისჯება. ექსპორტის მიზნით, სოჭის გირჩითა და CITES კონვენციის დანართებში შეტანილი თეთრყვავილას ბოლქვებით ან/და ყოჩივარდას გორგლებით სარგებლობის ლიცენზიის პირობების დარღვევა ისჯება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 662 მუხლით. ასეთ დანაშაულზე ჯარიმა 2 000 ლარია.

ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 663 მუხლი კი, CITES კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ცოცხალი ან არაცოცხალი ინდივიდით, ამ სახეობის ნაწილით ან დერივატით უკანონო ვაჭრობას, აგრეთვე ამ სახეობის, მისი ნაწილის ან დერივატის უკანონო ექსპორტს, იმპორტს, რეექსპორტს, ტრანზიტს ან ზღვიდან ინტროდუქციას არეგულირებს. კანონმდებლობით, უკანონო ვაჭრობის შემთხვევაში, სამართალდარღვევი დაჯარიმდება 1 000-ლარიანი ჯარიმით და საგნის კონფისკაციით; უკანონო ექსპორტის, იმპორტის, ტრანზიტის, რეექსპორტის ან ზღვიდან ინტროდუქციის შემთხვევაში კი, საგნის კონფისკაციასთან ერთად, დანართების ტიპის მიხედვით, ჯარიმის ოდენობა შემდეგნაირად განისაზღვრება: I დანართში შეტანილი სახეობის ცოცხალი ცხოველის ან მცენარის შემთხვევაში - 4 000 ლარი, I დანართში შეტანილი სახე-

ობის არაცოცხალი ნიმუში (გარდა სპილოს მთლიანი ეშვისა ან მარტორქის მთლიანი რქისა) - 3 000 ლარი; დაუმუშავებელი სახით სპილოს მთლიანი ეშვი ან მარტორქის მთლიანი რქა - 5 000 ლარი; სპილოს მთლიანი ეშვი (3 ან მეტი ერთეული) - 10 000 ლარი; მარტორქის მთლიანი რქა (2 ან მეტი ერთეული) - 10 000 ლარი; II დანართში შეტანილი სახეობის ცოცხალი ცხოველისა (გარდა უხერხემლოებისა) ან მცენარე - 3 000 ლარი; II დანართში შეტანილი უხერხემლოების ცოცხალი ინდივიდი და სახეობების ნაწილი - 800-800 ლარი; II დანართში შეტანილი სახეობის დერივატი - 500 ლარი; III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშით უკანონო ვაჭრობა კი, 300 ლარიანი ჯარიმით ისჯება.

„გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ“ კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობების, მათი ნაწილებისა და დერივატების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის ნებართვის პირობების დარღვევა, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის მუხლი 664-ის თანახმად, ისჯება ჯარიმით 2000 ლარის ოდენობით, სამართალდარღვევის საგნის კონფისკაციით.

იმ პირთა მიმართ კი, რომლებიც CITES

დანართებში შეტანილი სახეობის ცოცხალი ან არაცოცხალი ინდივიდის, ამ სახეობის ნაწილის ან დერივატის არალეგალურ ექსპორტს, იმპორტს, რეექსპორტს ან ზღვიდან ინტროდუქციას ორგანიზებულად, ჯგუფურად მოახდენენ, სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა დგება. ორგანიზაციული ჯგუფის მიერ ასეთი სამართალდარღვევის ჩადენისას, სისხლის სამართლის კოდექსის 3021 მუხლის თანახმად, სასჯელი პატიმრობაა ვადით - ორიდან ოთხ წლამდე.

2019 წლიდან დღემდე, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ, CITES-ის კონვენციით დაცული სახეობის ცოცხალი ან არაცოცხალი ინდივიდით, ნაწილით ან დერივატით უკანონო ვაჭრობის 34 ფაქტი გამოვლინდა.

უკანონო ვაჭრობაზე გატარებული რეაგირების პროცესში სამართალდარღვევის საგნების სია საკმაოდ მრავალფეროვანია: დათვის ტყავი, კავკასიური ჯიხვის რქა, დათვის ფიტული, მცენარეები, ხმელთაშუა ზღვის კუ, მაიმუნები, თუთიყუშები, მგლის ტყავი, კირკიტა (faico tinnunculus), ვენერას ბუზიჭერია

(Dionaea Muscipula), ფრინველის ფიტული, პითონის ტყავისგან დამზადებული ქამარი, გრუსონის კაკტუსი, ლომვეშაპას ეშვი, გიტარა, ლომვეშაპას ეშვი, სპილოს ეშვისგან დამზადებული ქალის ქანდაკება და სხვა.

მათი უმეტესობა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსის მუხლი 663 მეორე ნაწილის დარღვევაა, რაც გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ“ კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობის ცოცხალი ან არაცოცხალი ინდივიდის, ამ სახეობის ნაწილის დერივატის უკანონო ექსპორტს, იმპორტს, ტრანზიტს, რეექსპორტს ან ზღვიდან ინტროდუქციას გულისხმობს.

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი მოქალაქეებს მოუწოდებს, კანონდარღვევის დაფიქსირების შემთხვევაში, მიმართონ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ცხელ ხაზს - 153 (ინდექსის გარეშე, ზარი უფასოა, ანონიმურობა დაცულია), რათა დეპარტამენტის თანამშრომლებმა მყისიერი რეაგირება მოახდინონ.

ეროვნული სატყეო სააგენტო სატყეო საქმის სპეციალისტების დასაქმებას აგრძელებს. მეტყევე-ტექსატორების გადამზადების შესაშე ეტაპი ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდისა (WWF) და ორგანიზაციის „Zavita“ მხარდაჭერით ხორციელდება.

სამთვინიანი სასწავლო პროგრამის გავლის შემდეგ, მეტყევეები ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე, ადიგენის მუნიციპალიტეტში დასაქმდებიან. პროექტი „ტყის მდგრადი მართვა ადიგენის

მუნიციპალიტეტში“ ფარგლებში, სლოვენის მთავრობის ფინანსური მხარდაჭერით ხორციელდება. გასული ორი წლის განმავლობაში, სატყეო სააგენტოს ინიციატივით მომზადებული სპეციალური

პროგრამის გავლის შემდეგ, წარმატებულმა მეტყევეებმა ინვენტარიზაციის სამუშაოები ლაგოდეხში, ახმეტაში, დედოფლისწყაროსა და სიღნაღში განახორციელეს. ამ მიმართულებით საქმიანობას სააგენტო 2021 წელსაც აგრძელებს.

„მიგვაჩნია, რომ დარგის განვითარება დამოკიდებულია ახალგაზრდა კვალიფიციურ კადრებზე. მნიშვნელოვანია, რომ გადამზადების მსურველთა რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება. მეტყევე-ტექსატორების ახალი ნაკადი ამჯერად, ადიგენის მუნიციპალიტეტში განახორციელებენ ინვენტარიზაციის სამუშაოებს. სატყეო საქმის სპეციალისტების დასაქმება გასული წლების მსგავსად, სააგენტოს ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს“ - განაცხადა ეროვნული სატყეო სააგენტოს უფროსმა, არჩილ ნიკოლეიშვილმა.

ტყის ინვენტარიზაცია ტყის მდგრადი მართვისა და ყველა სახის სატყეო სამეურნეო ღონისძიების დაგეგმვის საფუძველს წარმოადგენს. მისი სარევიზიო პერიოდი 10 წელია, თუმცა, უკანასკნელი ტყის ინვენტარიზაციის მასალები ქვეყანაში 1997 წლით თარიღდებოდა. მნიშვნელოვანი პრობლემაა, რომ ქვეყანაში თითქმის აღარ დარჩა შესაბამისი კვალიფიკაციის მეტყევე სპეციალისტები (ენ ტექსატორები), ვისაც შეუძლია როგორც სავლეს სამუშაოების ჩატარება, ასევე ტყის მართვის გეგმების მომზადება.

პროცესის აღდგენა ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ 2013 წლიდან შეძლო. დღეისათვის ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების შესახებ განახლებულია ინფორმაცია სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული 232 316 ჰა ფართობისთვის და მომზადებულია ტყის მართვის გეგმები მომავალი 10 წლიანი პერიოდისთვის.

საქართველოს უნიკალური ბუნებრივი მემკვიდრეობა

საქართველოს ყოველი კუთხე გამოირჩევა განსაკუთრებული სილამაზითა და მრავალფეროვნებით, თუმცა დაცულ ტერიტორიებს თავიანთი ბუნებრივი დატვირთვა გააჩნიათ და აქ მოგზაურობა ზღაპარში მოგზაურობას ჰგავს! თქვენ შესაძლებლობა გექნებათ საყვარელ კინოგმირადაც იგრძნოთ თავი, ერთდროულად მოინახულოთ ნახევრად უდაბნოები, ტყეები, ჩანჩქერები, ტბები და ამ ყველაფერმა დაუვიწყარი შთაბეჭდილებებით აგავსოთ. წინა ნომერში დაცული ტერიტორიების სააგენტომ უკვე გაგაცნოთ რამდენიმე ეროვნული პარკი, ახლა კი, დანარჩენ უნიკალურ ტერიტორიებზე გიამბობთ.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი დამოუკიდებელ საქართველოში შექმნილი საერთაშორისო სტანდარტის პირველი ეროვნული პარკია და ერთ-ერთი ყველაზე დიდია ევროპაში.

იგი ლაშქრობის მოყვარულთათვის ნამდვილი სამოთხეა. 12 მარკირებული ბილიკი პარკის ყველაზე საოცარ ადგილებს მიუყვება. აქ მოწყობილია ტურისტული თავშესაფრები, საპიკნიკე და საკემპინგე ადგილები. ასევე გამოყოფილია ადგილები ცეცხლის დასანთებად. ეროვნული პარკი ვიზიტორებს ერთ და მრავალდღიან სალაშქრო, საცხენოსნო, ველო, თოვლის ფეხსაცმელების, კულტურულ და საგანმანათლებლო ტურებს სთავაზობს.

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკში ლაშქრობა წლის ნებისმიერ დროს განსაკუთრებული და სასიამოვნოა. აქ თქვენ შეძლებთ დატკბეთ პარკის ულამაზესი, პანორამული ხედებით და დრო აქტიურად გაატაროთ. სადამოს კი, პარკის ტერიტორიაზე არსებულ ტურისტულ თავშესაფარში დაბინავდეთ. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი დაუვიწყარ თავგადასავლებს გპირდებათ!

ვაშლოვანის ეროვნული პარკი

ველური ბუნების მოყვარულებსა და თავგადასავლების მაძიებლებს ვაშლოვანის ეროვნული პარკი გელით.

პარკში შესვლისთანავე თქვენს თვალწინ გადაიშლება ულამაზესი სანახაობა და მიხედვით, რომ სრულიად სხვა, ახალ სამყაროში აღმოჩნდით. აქ თავი თქვენი უსაყვარლესი ჰოლივუდის ვესტერნის გმირადაც შეიძლება წარმოიდგინოთ.

7 მარკირებული ბილიკი საშუალებას გაძლევთ აღმოაჩინოთ ეროვნული პარკის გასაოცარი გარემო, მისი უნიკალური ლანდშაფტები, ფლორისა და ფაუნის მრავალფეროვნება, პარკის ტერიტორიაზე არსებული ბუნგალოები, საპიკნიკე და საკემპინგე სივრცეები მოგზაურობას სასიამოვნოს და დასამახსოვრებელს ხდის.

ვაშლოვანი ნამდვილი სამოთხეა ფრინველებზე დაკვირვების მოყვარულთათვის, რადგან ის უნიკალური და იშვიათი სახეობის ფრინველთა საბინადრო გარემოს წარმოადგენს. თუ გსურთ აღმოაჩინოთ განსაკუთრებული ადგილი, რომლის მსგავსიც ჯერ არ გიხილავთ, ეწვიეთ ვაშლოვანის ეროვნულ პარკს! აქ თქვენ დაუვიწყარი თავგადასავლები გელოდებათ!

ალგეთის ეროვნული პარკი

თბილისიდან 1 საათში, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, დაბა მანგლისში ალგეთის ეროვნულ პარკს შეგიძლიათ ესტუმროთ.

ეროვნული პარკის ტერიტორია ხასიათდება მთიანი რელიეფით, რომელსაც მრავალი მდინარე და ხევი სერავს. მდინარე ალგეთის ხეობისა და შერეული ტყით დაფარული მთების ცქერა სასიამოვნო განცდებს ბადებს, ბირთვისის ციხისა და სამშვილდის კანიონის ხილვა კი წარუშლელი შთაბეჭდილებებით აგავსებთ.

ნალკის (ყოფილი დაშბაში) კანიონი, რომელიც ევროპაში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი, სასიამოვნო ერთდღიან სალაშქრო მიმართულებას წარმოადგენს, რომლის დალაშქვრასაც განსაკუთრებული ფიზიკური მომზადება და სპეციალური აღჭურვილობა არ სჭირდება. აქტიური დასვენების მოყვარულებს საშუალება გაქვთ საკუთარი თავი „თოკების პარკში“ გამოსცადოთ, გადალახოთ სიმაღლეზე შექმნილი დაბრკოლებები და მოგზაურობა კიდევ უფრო სახალისო და დაუვინყარი გახადოთ.

თუ უქმეებზე ბუნებაში განტვირთვა და დროის სასიამოვნოდ გატარება გსურთ, აუცილებლად ეწვიეთ ალგეთის ეროვნულ პარკს!

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორია

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები საუკეთესო ადგილია თავგადასავლებით აღსავსე უქმეების გასატარებლად.

საქართველოსა და კავკასიაში პირველი დაცული ტერიტორია, რომელიც 1912 წელს, პოლონელი ნატურალისტის ლუდვიგ მლოკოსევიჩის ინიციატივით დაარსდა.

აქ, თქვენ სასიამოვნოდ გაგოცებთ და ზღვა ემოციებით აგავსებთ ლაგოდეხის ხელუხლებელ წიფლნარსა და რცხილნარში გასეირნება, მომაჯადოებელი ალაზნის ველისა და კავკასიონის მთების ცქერა. ხუთი მარკირებული ბილიკის საშუალებით შეძლებთ აღმოაჩინოთ ეროვნული პარკის გასაოცარი ადგილები - როჭოს ჩანჩქერი, ნინოსხევის ჩანჩქერი, მაჭის ციხე და შავი კლდეების ტბა. პარკის ტერიტორიაზე, ასევე, მოწყობილია ბუნების შემეცნებითი ბილიკი. ლაშქრობისას საშუალება გაქვთ ისარგებლოთ საპიკნიკე და საკემპინგე სივრცეებით.

კოლხეთის ეროვნული პარკი

კოლხეთის ეროვნული პარკი ერთ-ერთი პირველი დაცული ტერიტორიაა საქართველოში, რომელიც წარადგინეს UNESCO-ს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის სტატუსის მოსაპოვებლად.

შავი ზღვის ერთ-ერთი მთავარი საპორტო ქალაქის - ფოთის სიახლოვეს მდებარე ეროვნულ პარკს, უძველესი კოლხური ტყეებისა და ჭარბტენიანი დაბლობების გამო, „ქართულ ამაზონსაც“ უწოდებენ. იგი გამოირჩევა ველური ფლორისა და ფაუნის მაღალი მრავალფეროვნებით. შავი ზღვის სანაპიროს გასწვრივ მცურავი დელფინების გუნდის ცქერა ვიზიტორებს განსაკუთრებული ემოციით ავსებს.

ანაკლიიდან სულ რაღაც 7 კმ-ის დაშორებით, კოლხეთის ეროვნული პარკი ჭურბას ნაწილში მდებარეობს. ულამაზესი და უჩვეულო სანახაობით ტკობის გარდა, აქ თქვენ შესაძლებლობა გაქვთ თავი გამოსცადოთ „თოკების პარკის“ ატრაქციონზე, რომელიც

შელიც შემეცნებით-გასართობი, ექსტრემალური ადგილია და საკუთარი ძალების გამოცდა-დემონსტრირებაში დაგეხმარებათ.

ენვეთ კოლხეთის ეროვნულ პარკს და აღმოაჩინეთ გასაოცარი ლანდშაფტები, კატერით ან პონტონით გასეირნეთ პალიასტომის ტბასა და მდინარე ფიჩორზე და დატკბით ულამაზესი ხედებით. ეროვნული პარკი საუკეთესო ადგილია ფრინველებზე დაკვირვების თვალსაზრისითაც, რადგან აქ, ადრე გაზაფხულსა და შემოდგომაზე, ჩრდილოეთ ევრაზიასა და აფრიკას შორის მიმომფრენი ფრინველების უამრავი სახეობა იყრის თავს.

მათ, ვისაც ჯერ არ გიმოგზაურიათ და აღმოგიჩენიათ საქართველოს ეს უნიკალური ადგილები, დაგეგმეთ და იმოგზაურეთ უსაფრთხოდ, დაუვინყარი მოგონებებისა და შთაბეჭდილებების შესაქმნელად!

კაპიტა - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშ

წახმოშობა: ქახთი

მიიღება საკმაოდ ხარისხიანი სუფრის წითელი ღვინო, რომელიც ხასიათდება სიხალისითა და სისრულით, გამოხატული ჯიშური არომატითა და კარგი ალუბლისფერი შეფერვით. კაპიტა საშუალო ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომისაა, ოდნავ წაგრძელებული ფორმის, ხუთნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე შეუბუსავია. მტევანი ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, დატოტვილი ან უფორმო, საშუალო სიკუმსის ან თხელი. მარცვალი საშუალო ზომის, მომრგვალო ან ოდნავ ოვალური ფორმის, მოშავო-წითელი ფერის, რბილობი წვნიანი და ხორციანია.

სავეგეტაციო პერიოდი 160 დღეა. მტევნის წონა 160 - 200 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 17 - 23%-ს, მჟავიანობა 6.0 - 8.0 გ/ლ-ს აღწევს.

მტევანდიდი - წითელყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიშ

წახმოშობა: გუჩია

მიიღება სუფრის წითელი მშრალი ღვინო, რომელიც გამოირჩევა ალკოჰოლისა და მჟავიანობის ნორმალური შეფარდებით და მაღალი გემური თვისებებით. გამოიყენება სასუფრე ყურძნადაც. ფილოქსერას გამოჩენამდე მტევანდიდი გურიასა და აჭარაში ფართოდ იყო გავრცელებული. ადგილობრივი მოსახლეობა მტევანდიდს ჯანის ყურძენს ურევდა და ამზადებდა სუფრის წითელ ღვინოს, რომელსაც „საჯავახოს ღვინო“ ერქვა. ჯიშის საშუალო ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი საშუალო ან საშუალოზე დიდი ზომისაა, მომრგვალო ან თირკმლისებური ფორმის, მცირედ დანაკვთული, სამნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე სუსტადაა შებუსული. მტევანი განიერ-კონუსური ფორმის, ხშირად დატოტვილი და მხრიანი, საშუალო სიკუმსის ან თხელი. მარცვალი საშუალო ზომის, ოდნავ ოვალური ფორმის, მუქი ლურჯი ფერის, რბილობი წვნიანი და ხორციანია, სასიამოვნო ტკბილი - მომჟავო გემოთი.

სავეგეტაციო პერიოდი 210 დღეა. მტევნის წონა 110 - 230 გრამს შორის მერყეობს. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 20 - 22%-ს, მჟავიანობა 8.5 - 9.5 გ/ლ-ს აღწევს.

დაისი - წითელყურძნიანი სელექციური საღვინე ვაზის ჯიშ

ჯიშის გამოყვანილია 1966 წელს, მეზღვეობა-მევენახეობისა და მეღვინეობის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში. ავტორები: რ. კიკაჩიშვილი, კ.შავიშვილი, ბ. მგელაძე. გამოიყენება სუფრის წითელი მშრალი ღვინის დასამზადებლად. ღვინო მიიღება ლალისფერი, სასიამოვნო გემოთი. ჯიშის საშუალოზე ძლიერი ზრდისაა.

ზრდასრული ფოთოლი დიდი ზომის, გულისებური ფორმის, ხუთნაკვთიანია. ფოთლის ქვედა მხარე შებუსულია. მტევანი საშუალო ზომის, ცილინდრულ-კონუსური ფორმის, ხშირად ფრთიანი, საშუალო სიკუმსის. მარცვალი საშუალო ზომის, მცირედ ოვალური ფორმის, მუქი - ლურჯი შეფერვის, კანი თხელი, რბილობი ხორციანი და წვნიანი, სასიამოვნო გემოთი.

სავეგეტაციო პერიოდი 150 დღეა. მტევნის წონა 180 - 230 გრამია. ყურძნის სრული სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 20 - 22%-ს, მჟავიანობა 6.0 - 7.5 გ/ლ-ს აღწევს.

ბესტავაშვილის თეთრა - თეთრყურძნიანი სელექციური სასუფრე ვაზის ჯიშ

გამოყვანილია ვასილ ბესტავაშვილის მიერ 1950 წელს. ჯიშის მაღალხარისხიან სასუფრე ყურძენს იძლევა.

ზრდასრული ფოთოლი მომრგვალო ან ოვალურია, ხუთნაკვთიანი. ფოთლის ქვედა მხარე სუსტადაა შებუსული. მტევანი საშუალოზე დიდი, კონუსური, გვხვდება ცილინდრულ-კონუსური მტევნებით, ხშირად ფრთიანი, საშუალო სიკუმსის ან კუმსი. მარცვალი მომრგვალოა, მოთეთრო-მოყვითალო. კანი სქელია და საშუალო სიმკვრივის. რბილობი ხორციანი და მკვრივი. გემო - სასიამოვნო.

სავეგეტაციო პერიოდი 126 - 130 დღეა. მტევნის საშუალო წონა 230 - 260 გრამია. ყურძნის სიმწიფის პერიოდში მისი შაქრიანობა 16 - 17%-ს, მჟავიანობა 5 - 5.5 გ/ლ-ს აღწევს.

ვაზის „ესკა“

ვაზის კულტურა და მოსავალი მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული გავრცელებულ მავნე დაავადებათა წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების დროულად ჩატარებაზე. თუ ეს ღონისძიებები დროულად და აგრძელების დაცვით არ იქნა ჩატარებული, მოსავლიანობა მინიმუმადე შემცირდება, მოსავლის ხარისხი გაუარესდება, შეფერხდება მცენარის ზრდა-განვითარება, საბოლოოდ კი, იგი დაკნინდება და დაიღუპება.

ვაზის „ესკა“ - ზაფხულის დამბლა - ტრაქეომიკოზური სოკოვანი დაავადებაა. გავრცელებულია ყველგან, სადაც ყურძნის მოყვანას მისდევენ. იგი ითვლება ვაზის უძველეს და სერიოზულ დაავადებად. ესკა კომპლექსური დაავადებაა, რომლის გამომწვევი რამდენიმე პათოგენური სოკოა: *Fomitoporia mediterranea*, *Phaeomoniella chlamydospora*, *Phaeoacremonium aleophilum*, *Stereum hirsutum*. ხოლო *Phellinus igniarius*, *Fomitoporia punctata*, *Phellinus punctatus* - უფრო მეორადი როლი აკისრიათ.

ესკა აავადებს 10 წლის და უფრო მეტი ხნოვანების ვაზს, თუმცა ზოგიერთი მკვლევარის აზრით, იგი სანერგეშიც შეიძლება შეგვხვდეს.

დაავადება შეიძლება გამოიწვიოს აქტიურმა გასხვლამ, შტამბის მექანიკურმა დაზიანებამ, ცივმა ზამთარმა. მერქანში შეღწეული დაავადება ვრცელდება პერიფერიაში, გადადის წლიურ კონცენტრულ რგოლებზე, იწვევს გამტარი ჭრჭელბოჭკოვანი სისტემის პარალიზებას, საბოლოოდ ვაზი იწყებს ხმობას და უეცრად იღუპება.

დაავადება ვითარდება ორი განსხვავებული ფორმით: ნელი (ქრონიკული) და მწვავე (აპოპლექსური). დაავადების ქრონიკულად განვითარება მიმდინარეობს რამდენიმე წლის განმავლობაში და ფოთლების ძარღვებს შორის ფერის შეცვლით ხასიათდება. თეთრი ფერის ჯიშის ვაზზე წარმოიქმნება ყვითელ-მოყავისფრო, ხოლო შეფერილ (წითელ) ჯიშებზე მონი-თალო ფერის ლაქები. ლაქები თანდათან ერწყმიან ერთმანეთს და მხოლოდ ძარ-

ღვები რჩება მწვანე. ფოთლები კარგავენ ტურგორს. თავიდან ეს სიმპტომები თვალსაჩინოა ყლორტის ქვედა ფოთლებზე, ხოლო შემდეგ მთელ ყლორტზე ვითარდება. პროგრესირებად ფაზაში ფოთლები ხმება და დროზე ადრე ცვივა. პირველი ფორმა წლიდან წლამდე შეიძლება შეგვხვდეს სხვადასხვაგვარად. ერთ წელს, დაავადებული ვაზის მხარზე სიმპტომი ხილულია მტევნებსა და ფოთლებზე, მაგრამ შემდეგ წელს, იგივე მხარზე შესაძლებელია დაავადების სიმპტომი საერთოდ არ შეინიშნებოდეს. ქრონიკული ესკის შემთხვევაში, ვაზის ბუჩქის ხმობა ხდება მხოლოდ რამდენიმე წლის შემდეგ. ფოთლის სიმპტომი შეიძლება აგვერიოს სხვადასხვა ფიზიოლოგიურ პრობლემებში, როგორცაა მაგნიუმის ნაკლებობა, წყლის დეფიციტი ან ინფექციური დაავადება - პათოგენური სოკო *Armillaria melea*-თ გამოწვეული ხმობა.

მცირე შემთხვევაში უცაბედი ხმობა (აპოპლექსური) ხდება ხილული სიმპტომის გარეშე. ზაფხულის პირველი ცხელი დღეების დადგომისას, ჩნდება პატარა შემწრნეველი ლაქები, რომლებიც სწრაფად დიდდება, რამდენიმე დღის განმავლობაში ფოთლები ქვევიდან ზევით ხმება და ყლორტი კვდება. ორივე შემთხვევაში შტამბის შიდა ქსოვილი შეიცავს მკვდარ ფაშარ ზონას, რომელიც საღი ნაწილიდან გამოიყოფა თხელი მოშავო-ყავისფერი მაგარი კონსისტენციის ზონით.

დაავადება სწრაფად ვრცელდება სხვა მცენარეებზე. თავდაპირველად ღეროს და მხრების შიგნითა ნაწილი მუქდება ქერქის მოცლის შემთხვევაში. ყავისფერი ლაქა ვრცელდება გამხმარი ყლო-

რტიდან ფესვამდე, განიცხრილზე კი ცენტრში ჩანს ყვითელი ფაშარი მერქანი. დასწრებული ვაზი მერქანში სკდება, მისი ფხვნილის მასასავით შიგთავსი ქარის მიერ გადადის სხვა ჯანმრთელ მცენარეებზე და მათში აღწევს. შეიძლება მან ვენახების დიდი ფართობები მოიცვას ან სხვა კულტურაზე გადავიდეს (მაგალითად ხეხილიც დასწრულდეს). დაავადებას ხელს უწყობს ვეგეტაციის პერიოდი, მაღალ ტემპერატურაზე ხდება ფოთლებიდან ინტენსიური აორთქლება, რომლის შევსებაც ფესვებიდან არ ხდება, რადგანაც სოკომ უკვე დაშალა გამტარი ჭრჭლები და წყალი ვერ მიედინება მასში. ამ სინდრომს ადგილი აქვს განსაკუთრებით ზაფხულში. ესკა შტამბის ზედა ნაწილზე ვითარდება, მის ქვემოთ ნასვლა არ ხდება და ხშირად ვაზის ფესვი საღია.

სიმწიფის დასაწყისში, თეთრ ჯიშებზე წარმოიქმნება წვრილი მუქი ყავისფერიდან იისფერამდე ლაქები, რომლებიც ნელა ვრცელდება ნაყოფის მთელ ზედაპირზე. დაავადების ქრონიკული ფორმის დროს ცალკეული ნაყოფები და მტევნები შეიძლება დასწრებოდეს. ძლიერი დაავადებისას დაავადებული ნაყოფი ხმება.

დაავადებული მცენარე ზრდაში ჩამორჩება. ნაკლებია მისი გამძლეობა ყინვის, სიცხის და გარემოს არახელსაყრელი პირობების მიმართ.

დაავადება ვრცელდება ქართ და დაავადებული მცენარეებით.

ვაზის „ეუტიკა“

ეუტიკა - ვაზის ერთ-ერთი ყველაზე დამანგრეველი დაავადებაა. მას მასპინძელი მცენარეების ფართო სპექტრი გააჩნია: 80 სახეობის 27 ბოტანიკური ოჯახის მცენარეს ასწებოვნებს.

სოკოვანი დაავადება წარმოქმნის იარებს როგორც შტამბზე, ასევე მხრებზე. იარა ჩნდება დაინფიცირების ადგილას. ვიზუალურად მისი აღმოჩენა ძნელია, რადგან იგი დაფარულია ძველი მკვდარი ქერქის ქვეშ, რომელიც გარკვეულწილად გაბრტყელებულია. შტამბის განიც გადანაჭრზე შეინიშნება სოლისმაგვარი ფორმის გამუქება (ნეკროზი), რომლის წვერიც შტამბის ცენტრს აღწევს. ეუტიკას სიმპტომები თვალსაჩინოა მას შემდეგ, რაც იარები კარგად გამოჩნდება, ეს კი ხდება საორიენტაციოდ დასწრებულებიდან 2-4 წლის შემდეგ.

შტამბზე ახალი ყლორტებისა და მხრების წარმოქმნასთან ერთად, ყლორტები დამქვანარი, დაბეჩავებულია, მუხლათაშორისები დამოკლებული, სიმპტომები არ

ჩანს გვიან შემოდგომამდე, რადგან დაავადებული მხრები ჩვეულებრივ კვირტების გაშლის შემდეგ ვიზუალურად დემონსტრირებას უკეთებს საღ, ჯანმრთელ ყლორტებს. დაავადების პირველი სიმპტომი გაზაფხულზე, ვაზის ახალგაზრდა 25-45 სმ სიგრძის ყლორტზე გამოჩნდება, რომელიც ზრდაში ჩამორჩება, რასაც მერქანში სოკოს შეჭრის შედეგად წვენის მოძრაობის დარღვევა იწვევს. დაკნინებულ ყლორტებზე დაავადებული ფოთლები მცირე ზომისაა, მოყვითალო (ქლოროზს ჰგავს) და დანაოჭებული, შემდეგ ხმება. ნეკროზული ჭრილობები იზრდება ქვემოთ ყლორტზე. ყლორტები ქვება, ხმება და ბუჩქი თანდათან იღუპება. ყვავილები ხმება ყვავილობამდე. მტევნები დაავადებულ ყლორტზე ცუდად ფორმირდება, გამოირჩევა ძლიერ მცირე ზომისა და შაქრის არასაკმარისი დაგროვებით. მოსავლის ხარისხი დაქვეითებულია.

ინფიცირება სოკოს ასკოსპორებით ხდება, რომლებიც გამოიფრქვევიან წვიმის დროს სოკოს ნაყოფსხეულიდან - პერიტეციუმიდან და შესაძლებელია ჰაერის ნაკადის საშუალებით მათი გადატანა დიდ მანძილზე. ასკოსპორები წვიმიდან 2 საათის

შემდეგ გამოიყოფიან და 36 საათის განმავლობაში თავისუფლდებიან. ამის შემდეგ პერიტეციუმი ასკოსპორებისაგან ცარიელია. ასკოსპორები კვლავ მომწიფდება 12 დღის შემდეგ. სპორები სიცოცხლისუნარიანობას ორი თვის განმავლობაში ინარჩუნებენ. დაავადების გავრცელებას ხელს უწყობს წვიმა. დაინფიცირება ხდება ჰაერის ნაკადის გადატანილი ასკოსპორების გასხვლისას ან მექანიკური დაზიანებისას წარმოქმნილ ახალ ჭრილობასთან კონტაქტის შედეგად. ჭრილობებიდან ინფექციისადმი მგრძობელობა მცირდება ასაკთან ერთად ანუ მცენარე ინფექციის მიმართ მდგრადი ხდება გასხვლიდან დაახლოებით 2-4 კვირის შემდეგ. ამგვარად, მოსვენების პერიოდის დასაწყისში წარმოქმნილი იარა უფრო მეტად მიმდებარია, ვიდრე მოსვენების პერიოდის ბოლოს. თუმცა, წყლის სტრესი ზრდის ინფექციისადმი ვაზის მიმდებარეობას, ვაზის განვითარება შეფერხდება. დაავადება ვენახში ვითარდება ნელა და ჩვეულებრივ არ შეინიშნება დასწრებულებიდან მესამე ან მეოთხე წლამდე. ამ დროისათვის სიმპტომური ფოთლების მქონე მრავალწლიანი შტამბზე უკვე განვითარებულია იარები. რამდენიმე წლის შემდეგ კი, დაავა-

დებული შტამბი და მხრები იღუპება.

მეტად მიმდებარია უფროსი ასაკის მცენარეები. ერთწლიანი ვაზი უფრო მეტად მდგრადია, გამძლეა გამომწვევის მიმართ, ვიდრე ორწლიანი. ინკუბაციის პერიოდი გრძელდება 1-დან 3 წლამდე, ვარირებს ვაზის ჯიშთან დამოკიდებულებით.

დაავადება ვრცელდება ნერგებით და კალმებით.

